

Quodlibet

Ad secundum dicendum q̄ obiectio illa procedit si nullo modo vnum et numerus aliquid ponent realiter in diuinis. ponunt autem ens rem distinctas vel indistinctas quantum ad hoc q̄ ens includitur in ratione vnius vt dictum est. Ad tertium dicendum q̄ in ratione multitudinis includitur negatio rei sed in ratione vnius negatio negationis et rei simul quod sic patet. vnum enim est qd non diuiditur. diuisio autem est que negatur per vnum quod conuertitur cum ente oportet q̄ sit talis q̄ in omni diuisione saluatur. hoc autem est diuisio per affirmationem et negationem. et ideo diuisio diuisionis negatio constituit rationem vnius. est enim vnum quod non diuiditur tali diuisione q̄ sic accipere hoc et non hoc et sic vnum in quantum negat affirmationem et negationes si mul est negatio rei et negationis simul. predicta vero diuisio includitur in ratione multitudinis. et sic includitur ibi negatio rei quia multa sunt que sic diuiduntur q̄ eorum vnum non est alterum.

Articulus secundus

D^o sic proceditur. Videtur q̄ r̄ps non sit descendurus ad iudicium in terras. q̄ super illud ps. Dñs in templo sancto suo etc. dicit glo. De deus in celo sedens de bonis et malis iudicat ergo iudicium non est futurum in terra sed in celo. Preterea ad dignitatem iudicis pertinet q̄ iudicandi ad eius accedat et nõ eorum verso. Sed r̄ps dignissimus iudex cuius locus est celum. ergo homines ascendunt illic vt ibi iudicentur non autem ipse in terram descendat hoies iudicaturus. Preterea si iudicium sit in terra futurum precipue videtur q̄ sit futurum in valle Josaphat vt habetur Joel 3. Sed locus ille non possidet tantam multitudinem hominum capere et sic non est ibi futurus iudicium. ḡ in nullo loco terre. Sed contra est qd dicitur. 2. ad Thes. 2. q̄ r̄ps in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descendet de celo. et ita videtur q̄ iudicium in terra non in celo sit futurum. Preterea in iudicio cõsparebunt non solum electi sed etiam reprobi qui habebunt corpora grossa et graua. et sic non competit eis locus celestis sed terrestris ḡ iudicium non est futurum in celo sed in terra. R̄o dicendum q̄ iudicium ordinatur ad retributionem premiorum. vnde s̄o duplex primus. scilicet a te et corpus et duplex iudicium dei. vnius quo beatificat vel dñat hoies quo ad aiam. hoc iudicium p̄ totum hoc tẽpus agatur. Aliud ẽ iudicium quo p̄mitabunt vel punient hoies etiam q̄us ad corpora. et b̄ iudicium fiet post resurrectionẽ in fine tẽporis.

Decimum

probam vini. Sic ergo si species post consecrationem fieret tanta permixtio extranei liquoris que sufficeret ad totam substantiam vini corruptendam si ibi esset definitur esse sanguis xpi sub totis speciebus. si autem non sit tanta permixtio definit esse sub parte. Nam dato q̄ ille liquor permixtus in speciem vini mutetur nõ tamen conuertetur in sanguinem xpi. Ad primum ergo d̄ q̄ facta per mixturem speciei cuius alio liquore non remanet species eadem vel secundum speciem vel secundum numerum vel secundum totum vel s̄õm partem. et sic sub toto vel sub parte non remanebit sanguis xpi sed substantia vini. nec etiam facta separatione denotabit ibi sanguis xpi q̄ miscibilia separantur a mirto non redunt eadem numero sed eadem specie. Ad secundum qd in contrarium obiatur d̄ q̄ forma mixturem dupliciter potest intelligi. Vno modo forma per quas corpus mixtum in specie collocatur. et sic est forma substantialis. per hunc enim modum forma lapidis dicitur forma mirri. Alio modo dicitur forma mixti qualitas que dicitur media resultans ex simplicibus qualitatibus commixtis. Cuius ergo dicitur q̄ forma accidentalis substantiam non destruit potest dici q̄ verum est tamen destruit accidentia. et sic species sacramentalis que sunt accidentia post commixturem non manent. Sed hoc solutio non est secundum veritatem. Nam forma mixturem cuius sit quedam qualitas media non permittat nisi simplices qualitates ex quibus componitur. species autem sacramentalis non destruitur quibuslibetque qualitatibus variatis q̄ si odor vini vel color mutaretur non propter hoc definitur ibi esse sanguis xpi. nisi dimensiones que ceteris accidentibus subint vice substantie gerentes secundum essentiam destruerentur quod aliter accidere non potest q̄ accidens non corrumpit subiectum effectiue sed disponiue. Postea n. qualitate q̄ ẽ necessaria dispositio ad formam ignis. scilicet calore in s̄mo remouet formam aeris. si sit posita media q̄ sit tate q̄ ẽ necessitas ad formam mirri auferet formam corporis simplicis.

Articulus quartus

Unde queritur de angelo vnus duratio angeli habeat prius et posterius. videtur q̄ sic. In eo. n. cuius duratio non h̄ prius et posterius idem ẽ esse et fuisse. Si ḡ in duratione angeli nõ est prius et posterius idem erit angelum esse et fuisse. Sed hoc ẽ impossibile quia deus potest facere q̄ angelus non esset cum

Quodlibet

non possit facere & non fuerit. ergo inconueniens est dicere q̄ in
duratione angeli non sit prius & posterius. Preterea nullum cre
atum est infinitum in actu. Sed duratio angeli est infinita et par
te post. ergo non est tota simul in actu & ita est ibi prius & posterius.
Preterea mensura debet esse proportionata mensurato. S; esse
angeli est finitum in actu. ergo cum q̄ est eius mensura est fini
tum & sic idem quod prius. Preterea ratio eternitatis in h; per
ficiatur q̄ est tota simul. quia secundum Boe. in. 5. de consolatione
eternitas est interminabilis vite tota simul ac perfecta possessio.
Si ergo cum q̄ est angeli duratio non habeat prius & posterius
non videtur ab eternitate differre. Sed contra. Secundū pbi
Iosophum in. 4. pbi. propter prius & posterius in motu est prius &
posterius in tempore quod mensurat motum. Sed in esse angeli
nō est aliquis motus nec illud esse aliquo modo motui subiacet
ergo in euo quod est eius mensura nō est prius & posterius. Pre
terea tempus nihil aliud ē q̄ numerus prioris & posterioris. Si er
go in euo sit numerare prius & posterius eum nihil differat a tem
pore. R. dicendum q̄ de re aliqua possimus loqui duplici
ter. Uno modo secundum q̄ est in rerum natura. Alio modo se
cundum q̄ est in consideratione nostra. Primo modo accipit sub
stantia rei cum omnibus suis dispositionibus & operationib; qz
sine his substantia non inuenitur in rerum natura. Sed secundo
modo potest accipi substantia absq; suis dispositionibus. qz con
sideratio substantie non dependet a consideratione suarum dispo
sitionum. Accipiendo g; mensuram durationis secundū prius
modum sic soli deo competit duratio que sit tota simul & non ali
cui creature eo q̄ solus deus est immutabilis quantum ad essent
iam. & quantum ad omnia que circa essentiam considerari possunt
quibet autem creatura est variabilis vel secundum substantiam
vel secundum aliquam dispositionem aut operationem. Et secun
dum hoc Aug. 21. q. ad Doctus ponit omnes creaturas esse in
tempore etiam angelos. S; accipiendo mensuram durationis an
geli secundo modo prout consideratur eius substantia absolute
eius mensura est eum & non tempus. de quo quidem euo est du
plex opinio. Quidam enim dicunt q̄ in euo est prius & posterius
sed non sicut in tempore. In tempore namq; est prius & posterius
cum inuouatōe. in euo autem sine inuouatōe. sed hoc non ē in
telligibile. impossibile est enim esse aliquis durationis duas par
tes simul quarum vna altera; non includat. sicut mensis includit

Decimum

die; unde simul est aliquid in die & in mense. S; duo dies & duo
mensis simul esse non possunt. Unde quandoq; in aliqua du
ratione ponuntur due partes quarum vna est prior & altera poste
rior oportet q̄ vna transeat alia de nouo adueniat. & sic oportet
in omni duratione in qua est prius et posterius q̄ sit inuouatio.
mensura autem durationis inuouationem habere non potest nisi
illud quod per durationem mensuratur inuouationē recipere pos
sit. esse autē angeli est absq; inuouatione. quia et quo cepit esse
immutabile perseverat usq; nec in eo sit motus nec sit alicui motui
subiectum. sicut esse rerum corruptibilium est subiectum motui ce
lesti. Sic ergo si attribuitur mensura angelo quantum ad substā
tiam tantum illa non habet prius & posterius sic mensuratur eoz
esse euo. & similiter si attribuitur eis mensura durationis quantum
ad essentialē operationem beatitudinis. sic enim sunt in partis
cipatione eternitatis. Si vero attribuitur eis mensura durationis
ratione aliarum operationum vel affectionum sic eorum mensu
ra habet prius & posterius. ita etiam mensurantur tempore scun
dum q̄ dicit Aug. 8. super Gen. ad litteram q̄ deus mouet crea
turam spirituales per tempus. Ad primum ergo dicendum
q̄ rei eterne vel eterne aliquid potest attribui dupliciter. Uno
ratione sui ipsius. & sic non attribuitur ei neq; fuisse neq; futurus
esse. sed solus esse quia in preterito & futuro implicatur prius & po
sterius non autem in presenti. Alio modo ratione mensurę adia
centis vel subiacentis. i. ratione temporis. & sic attribuitur ei fuisse
per concomitantiam ad tempus preteritum & futurum esse per con
comitantiam ad tempus futurum. Ipsum enim momentis eterni
tatis adest toti tempore. Unde dicit Aug. de deo q̄ fuit q̄ nunq̄
desinit. erit quia nunq̄ desinit. Sic ergo deus non potest facere an
gelum non fuisse quia non potest facere quim tempus preteritum
simul cum esse angeli fuerit. potest autem facere angelum non esse
quia potest facere vt esse angeli non sit simul cum tempore quod
presens est nunc vt erit in futuro. & sic illa diuersitas magis dpen
det ex modo locationis q̄ ex natura rei. Ad secundum dicen
dum q̄ infinitum dicitur dupliciter. Uno modo priuatiue. & sic nō
attribuitur nisi his que habent extensionem vel quantitatem. hoc
enim solum natus est habere finem. & ita eum nullo modo habet
infinitatem. quia non habet aliquam extensionem nisi quatenus
extensio in eo consideratur ex operatione mensurę subiacentis scz
temporis. ita nullum creatum est infinitum in actu. Alio modo

Quodlibet

dicitur infinitum negativè. i. quia non habet finem. & sic infiniti-
bilis dicitur infinita. ut punctus & unitas quia non sunt finita
& hoc modo enim est infinitum quia scilicet non finitur. Sic autem
aliquid creatum esse secundum aliquid infinitum actu nihil pro-
hibet. Ad tertium dicitur quod per eundem modum est infinitus esse
angeli & eorum. Ad quartum dicendum quod inter eternitatem &
eum potest assignari triplex differentia. Quare una potest sumi
ex predictis. nam eternitas mensurat ipsam substantiam eterni se-
cundum quod est in rerum natura. i. cum omnibus que ei attribun-
tur. non autem eum ut dictum est. Alia sumitur ex hoc quod eter-
nitas mensurat esse per se flans. unde eternitas est idem cum substan-
tia eterni. Eum autem mensurat esse creatus quod non est per se
flans. quod est aliud a substantia entis creati. Tertia potest sumi ex
hoc quod eum quavis sit interminabilis ex parte finis non tamè ex
parte principii. eternitas vero ex parte utriusque.

Unde queritur de anima. Et primo quantum ad naturam
Secundo quantum ad gratiam. Tertio quantum ad cul-
pam. Quarto quantum ad gloriam. Circa naturalia anime que
sunt est de eius substantia & de eius operatione. Circa substan-
tiam que ista sunt duo. Primo utrum anima sit sue potentie. Sec-
undo utrum secundum suam substantiam sit incorruptibilis.

Articulus quintus

D primum sic proceditur. Videtur quod anima sit sue poten-
tie. quod in li. de spiritu & anima dicitur quod anima est quedam
sua scilicet potentie. quedam vero sua non est scilicet virtutes. Preterea
Aug. dicit in li. de tri. de memoria intelligentia & voluntas sunt
vna mens. vna vita. vna essentia. Sed hec tria secundum magis-
trum. 3. di. primi libri sententiarum sunt tres anime vires. quod vir-
res anime sunt ipsa eius essentia. Sed contra est quod Dionysius. xi. c.
ce. terar. distinguit superiores substantias scilicet angelos in tria scilicet
substantias. virtutem & operationem. Sed angelus non est mino-
ris simpliciter anime. ergo & in anima sua sub non est sua virtus
sive potentia. Preterea eorum que sunt idem si enim multiplicen-
tur & reliquum. Si ergo anima sit idem quod sui potentie videtur
tunc cum potentie sint multe & essentia anime vna esse non possit.

R. dicendum quod de anima dupliciter loqui possumus. Uno
modo secundum quod est quedam substantia et sic impossibile est quod
anima sit sue potentie duplici ratione. Quare una sumitur ex eo

Decimum

quod est anime proprium. quia scilicet impossibile est ut idem secun-
dum idem sit naturaliter principium plurium & diversorum nume-
ro imo quasi oppositorum. Anima autem secundum diversas po-
tentias invenitur esse principium actuum diversorum secundum
species & quasi oppositorum. Unde impossibile est quod ipsa essen-
tia anime que est vna sit immediata horum principium. & ideo
oportet ponere in anima preter eius substantiam potentias natu-
rales que sunt horum actuum immediata principia. Secunda ra-
tio sumitur ex eo quod est commune anime & omni substantie cre-
ate. In nulla enim substantia creata est idem esse & operatio. Hoc
enim solius dei est. Essentia autem est essendi principium. potentia
vero operationis. ergo cum ab uno naturaliter non sit nisi unum
nulla substantia nisi divina est sua potentia. Nec est instantia de
potentia materie etiam dato quod sit sua essentia quia talis portio
non est ad operationem sed ad esse. Alio modo possumus loqui
de anima secundum quod est quoddam totum potentiale & sic diver-
se potentie sunt diverse partes eius. & ita anima predicatur de po-
tentis. vel econverso abusiva predicatione sicut totum integrale
de suis partibus vel econverso quavis minor sit ab uno in toto po-
tentia & integrali quia totum potentiale secundum suam substan-
tiam ad esse cuiuslibet parti si autem integrali. Et per hoc solutio ad obiecta.

Articulus sextus

D secundus sic proceditur. Videtur quod anima rationalis sit cor-
ruptibilis quod secundum Dam. Nulla substantia potest esse
sine propria operatione. propria autem operatio anime rationalis est
intelligere que indiget corpore cum non sit intelligere sine fantas-
mate ut patet per philosophum. 3. de anima. ergo destructo corpore substā-
tie anime rationalis non manet. Preterea illud quod habet vir-
tutem ut sit semper non invenitur quandoque esse & quandoque non
esse. omnis enim res est quodam virtus rei exposat. ergo si invenitur
quandoque esse & quandoque non esse non habet virtutem ut sit sem-
per. Sed omne quod incipit esse invenitur quandoque esse & qua-
ndoque non esse. quod nihil quod incipit esse habet virtutem ut sit sem-
per. ita nihil quod incipit esse potest esse incorruptibile. Si ani-
ma rationalis incipit esse. ergo non potest esse incorruptibile. Pre-
terea homo compositus est corpore & anima & quodammodo esse. aut quod per se
esse anima habet aliud esse aut non. Si habet aliud esse. quod positio advenit
ante post esse. compositum. quod homo compositus est anime accidentalis

Quodlibet

Et sic homo non erit ens per se sed ens per accidens quod est incontinens. Si autem non habet aliud esse anima preter esse compositum, ergo postquam deficit esse compositum anima esse non potest. Sed in morte corporali deficit esse compositum, ergo anima post mortem, corpus non remanet. Preterea anima est forma corporis aut corpus per essentiam aut per aliquod accidens. Si per accidens sequitur quod compositio anime et corporis sit accidentaliter sicut hominis ad indumentum. Si per essentiam, ergo cum forma inquantum est forma non possit esse sine materia, videtur quod anima post mortem corporis remanere non possit. Sed contra est quod philosophus dicit in 2. de anima, quod rationale separatur ab aliis sicut perpetuus a corruptibili. Preterea philosophus in 10. ethi. ostendit felicitatem contemplatiuam preeminere civili eo quod est diu duratior. Sed ciuilitas durat versus quod ad mortem, ergo contemplatiua est etiam post mortem, et sic etiam anima post mortem corporis manet. Respondeo dicendum quod necesse est ponere substantiam anime rationalis esse incorruptibilem. Si enim corrumpitur aut corrumpitur per se aut per accidens. Per se quidem corrumpi non possit nisi esse composita et materia et forma contrarietatem habente quod esse non potest nisi esse elementum aut ex elementis ut antiqui philosophi posuerunt, quorum positiones in parte de anima reprobantur. Per accidens etiam corrumpi non potest nisi ponatur quod non habet esse per se sed solus esse eius alio, sicut est de aliis formis materialibus que proprie non habent esse subsistens sed sunt per se oppositorum subsistentium quibus sunt partes, et sic per accidens corrumpuntur compositis corruptis. Hoc autem de anima rationali dici non potest. Nam quod non habet per se esse impossibile est quod per se operetur, unde etiam alie forme non operantur sed composita per formas. Anima autem rationalis habet per se operationem quas crearet nullo organo corporeo mediante sed intelligere ut probat philosophus 3. de anima. Non enim posset omnium sensibilium formas cognoscere nisi ab omnibus formis sensibilibus esset denudata vel nisi esset actus omnium cum nihil recipiat quod iam habet. Dico igitur ergo si anima per aliquod organum intelligeret quod suum organum caret omni forma sensibili cuius omnes formas sensibiles sit nata intelligere, sicut pupilla caret omni colore ad hoc quod visus possit omnes colores cognoscere. Impossibile est autem esse aliquod organum corporale carens omni forma sensibili, relinquitur ergo substantiam anime intellectiue esse incorruptibilem. Unde et philosophus dicit in parte de anima

Decimum

De intellectus videtur esse substantia quedam et non corruptibilis. hunc autem incorruptibilem intellectum quidam ponunt extra homines esse potentes animam que est pars hominis corruptibilis fore cui ponunt intellectus separatus continuari dupliciter. Uno modo per illustrationem, et secundum eos qui ponunt intellectum agentem separatum et incorruptibilem. Intellectum vero possibilem coniunctum corruptibilem. Alio modo per continuationem intellectus ad fantasmatum secundum eos qui ponunt etiam intellectum possibilem esse separatum et incorruptibilem, sed primum eorum esse non potest quod si in nobis non est aliqua virtus nisi materialiter lumen intellectus agentis non poterit in nobis recipi nisi materialiter cum receptum sit in recipiente per modum recipientis, et ita non recipietur modo intelligibili, et sic nos non poterimus esse intelligentes, similiter secundum esse non potest, nam fantasmatum sunt in nobis per nostram operationem que sequitur esse substantiale quia sic homo non haberet esse specificum ex hoc quod est rationalis cum non sit rationalis nisi ex hoc quod intellectus coniungitur. Respondeo ergo quod ipsa anima humana que est forma corporis sit incorruptibilis. Ad primum ergo dicendum quod anima indiget aliquo corporeali ad suam operationem dupliciter. Uno modo sicut organo per quod operatur sicut indiget oculo ad videndum, et sic ad intelligendum non indiget aliquo organo ut probatum est. Si autem sic indigeret organo ad intelligendum esset corruptibilis, ut pote non ponens per se operari. Alio modo anima ad operandum indiget aliquo corporeali sicut obiecto sicut ad videndum indiget colore colorato, et sic anima rationalis indiget ad intelligendum fantasmatum quia fantasmatum sunt ut sensibilia intellectiue anime ut dicitur in 3. de anima. Operatio autem que sic indiget aliquo corporeali a principio non potest sine corporeali illo, potest autem postea sicut anima sensitiua nullam operationem habere potest nisi per motum a sensibilibus que sunt extra animam. Sed preter ea remanet actus ymaginationis etiam sensibilibus abeuntibus, sicut iter destructus fantasmatibus operatio intellectiua in anima remanere potest. Ad secundum dicendum quod illa ratio est probatio philosophi in 1. de mundo, qui ostendit quod omne generatum est corruptibile et habet locum in illis que sunt et corrumpuntur naturaliter in quibus est defectus virtutis est quod non possunt nec semper esse nec semper fore, non autem habet locum in his que per creationem sunt que accipiunt a deo virtutem ut virtus semper per quas

Quodlibet

esse non possunt antequam accipiant. Ad tertium dicendum quod anima esse suum communicat corpori quod quidem ita acquiritur anime in corpore ut secundum ipsum subsistere possit quod non est de aliis formis. sic ipsum esse anime fit esse compositum et tamen manet composito destructo. Ad quartum dicendum quod anima secundum suam essentiam est forma composita. nec destructo corpore destruitur anima id secundum quod est forma. sed solum definit esse forma in actu.

Enique queritur de operatione anime. Et circa hoc querunt duo. Primum utrum anima intellectiva omnia que cognoscit cognoscat in prima veritate. Secundo utrum anima separata a corpore habeat actus sensitiuarum potentiarum.

Articulus septimus

Primum sic proceditur. Videtur quod anima quecumque intelligit intelligat in prima veritate. Aug. enim dicit in li. cōfessi. Si ambo videmus id verum esse quod dico vbi queso videmus non ego in te nec tu in me sed ambo in ea que supra nos est incommutabili veritate. sic omne verum quod anima cognoscit in prima veritate videt. Preterea veritas addit supra eius manifestationem. ergo prima veritas est per quas omnia manifestatur. Sed id quo aliud manifestatur oportet esse maxime manifestum sicut patet in principis demonstrationis et de luce corporaliter per quas visus corpora videt. ergo prima veritas est maxime omnibus mentibus manifestata. et sic non solum per eam sed in eo omnia cognoscuntur. Sed contra. Multi de conclusionibus demonstratis veram cognitionem habent qui de prima veritate nihil considerant. ergo non omne verum in prima veritate cognoscitur. Preterea Aug. dicit in li. ar. Quod nullus de prima veritate indicat et nullus sine ea recte indicat. et ita si de ea non indicatur non cognoscitur nec alia in ea. R. dicendum quod sicut quedam glo. supra illud ps. Diminute sunt veritates et c. Ab una prima veritate multe veritates in mentibus hominum resultant sicut ab una facie hominis resultant multe facies in speculo fracto. hec autem resistentio veritatis est quantum ad duo. scilicet quantum ad lumen intellectuale de quo in ps. Signatus est super nos lumen vultus tui dicitur. et quantum ad prima principia naturaliter nota sive simplicia sive in complexa. Nihil autem possunt veritates cognoscere nisi ex primis principis et ex lumine intellectuali que videntur manifestare

Decimum

non possunt nisi secundum quod sunt similitudo illius prime veritatis. quod ex hoc etiam habent quandam immutabilitatem et infallibilitatem. Sic ergo in prima veritate secundum suam essentiam non omnia videntur a nobis in statu vie cum nec ipsa per suam essentiam a viatoribus videntur. sed in ipsa ratione scilicet ymaginis scilicet veritatis ab ea exemplata omnis veritas a nobis cognoscitur. Et erunde est quod duo idem verum videntur in quantum ab eadem prima veritate resulat exemplata veritas in mente vtriusque. et ita intelligendum est dictum Augustini. Et sic patet solutio ad primum.

Ad secundum dicendum quod operari aliquid sine mouere dicitur dupliciter. Uno modo sicut principio formalis operationis vel motus. et sic non oportet quod motus motus vel operatio operantis terminetur ad id quod operatur. Non enim ignis calefacit calorem quo calefacit. Alio modo sicut instrumento. et sic motus motus terminatur ad id quod mouet. sicut manus baculo mouet lapidem et baculum mouet. Id ergo quo cognoscimus sicut instrumento oportet esse nobis primo notum. et sic cognoscimus conclusiones per principia naturaliter nota ad que comparatur intellectus agens sicut ad instrumenta vt dicitur in 3. de anima. sed id quo cognoscimus sicut forma cognoscimus non oportet esse notum quod nec oculis videt et lucem que est oculi compositione necque speciem per quas videt. et ita etiam non est necessarium vt quicumque intelligit aliquid intelligat intellectum suum quo intelligit vel lumen nostrum intellectuale. Sic ergo veritas a prima veritate in mentibus nostris exemplata a nobis parim cognoscitur vt de necessitate ad hoc quod alia in ea cognoscantur falsi quantum ad ipsa principia. et partim non de necessitate cognoscitur scilicet quantum ad ipsum intellectuale lumen. Ipsa vero essentialis veritas a nobis per suam essentiam non videtur.

Articulus octauus

De hoc sic proceditur. Videtur quod anima separata actus sensitiuarum potentiarum habere possit. Cassio. n. dicit in li. 8. anima. Quod anima sine corpore videt et audit et reliquis sensibus viget. Preterea Luc. 16. quedam dicuntur de bitute in infernum sepulcro que sine actus sensuum esse non possunt. Sed constat quod ibi erat tantus anima bitute sine corpore quod anima sine corpore operatio sensuum habere potest. Preterea frustra est potentia que non rediit ad actum. Sed in anima post mortem remanet potentia sensitiue. ergo et actus sensuum

Quodlibet

Sed contra. Sentire est operatio coniuncti. ergo destructo cōiuncto in anima separata remanere non possunt. R. 2. dicendum qd impossibile est in anima separata aliquid potentie sensitivae ac tum esse qd sic patet. Operatio nanq3 potentie sensitivae eodē modo perficitur in homine et in bruto. eodem enim modo videt homo per oculum quo equus. Actus autem sensitivae potentie in bruto non est ipsius anime sensitivae per se sed mediante organo. Si enim per se haberet operationem anima sensitiva in bruto per se haberet subsistentiam et sic esset incorruptibilis ut de anima rationali probatum est. Unde cum sit hoc inconueniens impossibile ē qd in bruto vel in homine potentia sensitiva habeat aliquem actum proprium. sed omnis actus eius est coniuncti. unde in anima separata remanere non potest. Quidam tamen dicunt animā sensitivam habere duos actus. unum quem exercet organo median- te qui post mortem non manet. alium quem per se ipsam agit. et hic manet post mortem. hoc autem videtur attestari opinionem Platōnis de anima qui ponebat animam sensitivam mouere seipsam et sic mouet corpus. et sic illa operatio qua mouebat se ipsam erat sibi propria. aliavero qua mouebat corpus erat coniuncti. et propter hoc Plato ponebat animas etiam brutorum esse incorruptibiles. Hoc enim de necessitate sequitur. quod tamen isti non concedunt. Ad primum ergo dicendum qd sicut operationes voluntatis propter quandam similitudines nominantur nominibus passionum que sunt in appetitu sensitivo ita etiam intellectus operationes nominantur ab operationibus sensuum propter similitudinem et sic loquitur Cassio. Ad secundum dicendum qd illa verba que dicuntur de virginitate operata methaphorice intelligi vel secundum rerum similitudines et non secundum res ipsas ut Aug. dicit. Ad tertium dicendum qd secundum quosdam in anima separata non manent potentie sensitivae actus sed in radice tantus. Si autem actus manent non ideo frustra erunt quāuis actibus careant. manent enim ad naturae integritatem sicut membra generationis in resurgentibus corporibus.

Et deinde queritur de his que pertinent ad gratiam. Et circa hoc queruntur tria. Primo de precepto honorationis parentum. Secundo de consilio quantum ad votum obedientie. Tertio de voto continentie.

Articulus nonus

Decimum

De primo sic proceditur. Videtur qd ille cuius pater non potest sustentari a filio nisi contrabendo accipiat potest vni de patrem nutrire possit non teneatur contrabere ut patrem sustentet. Cum enim caritas sit ordinata plus aliquis teneatur sibi qd patri. Sed laudabile esset si aliquis propter virginitatem seruandam se morti exponeret. ergo non teneatur aliquis pro seruanda patris vita matrimonium contrabere. Preterea preceptum non contrariatur consilio. Sed de virginitate parata est consilium ut patet 1. ad Cor. 7. ergo per preceptum de honoratione parentum non obligatur aliquis ad hoc vni virginitatem perdat. Sed contra Preceptum affirmatiuus obligat pro loco et tempore. Sed tempus de honoratione parentum est quando parentes indigent. et tunc obligatur aliquis ex tali precepto. et ita videtur qd teneatur matrimonium contrabere si alias patri subuenire non possit. R. 2. dicendum qd casus propositus non videtur esse de facili possibilis. Vir enim contingere potest quin aliquis parentes sustentare non possit absq3 matrimonii contractu saltem manibus operando ut mendicando. Si tamen hoc contingeret esset idem iudicium de virginitate seruanda in isto articulo et de aliis perfectionis operibus sicut est introitus in religionem. de quo quidam vane opinantur. Dicunt enim aliqui qd si aliquis habet patrem indigentem debet ei dimittere si quid habet ad eius sustentationem. et sic potest licite religionem intrare parentum curam patri celesti committens qui etiam aures pascit. Sed quia hec opinio nimis videtur aspera ideo melius videtur dicendum. qd aut ille qui habet propositum intrandi religionem videt se in seculo non posse viuere sine peccato mortali vel non de facili. Si tunc sibi periculum peccati mortalis cum magis teneatur salutem anime sue prouidere qd corporali necessitati parentum non teneatur in seculo remanere. Si autem videt se posse in seculo conuersari absq3 peccato distinguendum videtur. quia si sine eius obsequio parentes nullo modo viuere possunt sic teneatur eis seruire et alia opera perfectionis pretermittere et peccare eos dimittens. Si vero sine eius obsequio possunt aliquantulum sustentari non autem honorifice. non propter hoc teneatur opera perfectionis dimittere. Secus autem est de illo qui iam religionem intrauit. quia cum iam sit mortuus obsequiis patribus teneatur secundum a lege qua in mandatis obsequiis patribus teneatur secundum doctrinam Apsti ad Ro. 7. In aliis autem specialibus puta orationibus et huiusmodi teneatur seruire. Et hoc qd dictum est de introitu

Quodlibet

religionis potest etiam de obseruantia virginitas et de aliis operibus perfectionis dici. Ad primum ergo dicitur quod si aliquis non esset virginitatem professus non deberet moueri fame antequam matrimonium contraheret. Ad 2^o dicitur quod preceptum contrarii consilii nihil prohibet in casu.

Articulus decimus

De secundo sic proceditur. Videtur quod religiosus qui emittit votum obedientie tenetur in omnibus prelati obedire etiam in indifferentibus. quia per votum castitatis religiosus omni concupiscentie renunciat. ergo per votum obedientie abrenunciat proprie voluntati quantum ad omnia. Preterea beatus Benedictus dicit in regula. quod etiam si prelati impossibile inbeat spectandum est. ergo multo magis in indifferentibus obedire tenetur. Preterea votum obedientie ad statum perfectionis pertinet. hoc autem non esset si non teneretur obedire nisi de his que in regula continentur quia quilibet subditus etiam secularis tenetur suo prelati obedire in aliquibus que pertinent ad ius sue prelationis. ergo videtur quod religiosus teneatur simpliciter in omnibus obedire. Sed contra Religiosus non tenetur ad plura quam secularis nisi quatenus se per votum obligant. Sed per votum professionis non se obligant ad obediendum nisi secundum regulam. ergo in pluribus obedire non tenetur quam que sunt secundum regulam. Preterea Bernardus dicit in li. de dispensatione et precepto. Nihil precipiat mihi prelati eorum que non promisi. nihil prohibeo eorum que promisi. Respondeo dicendum quod circa hoc partim conueniunt omnes et partim adiuuantes differunt. Quia enim religiosus non teneatur prelati obedire in his que sunt contra deum vel contra regulam vel quantum ad ea in quibus proprie latis dispensatio non committitur omnes communitur dicitur. Quia etiam in his que sunt contra regulam et regula obedire non tenetur sed si obedire si obedientie perfecte ut ab omnibus dicitur. Sed circa indifferentia vel ea que sunt infra arduum regulam aut equalia regula sunt due opiniones quibusdam dicentibus quod obedire in huiusmodi est de necessitate obedientie. aliis autem quod non est de necessitate obedientie sed de perfectione. Que quidem due opiniones si multum differre videntur quantum ad vocem tamen quantum ad rem parum vel nihil differre inueniuntur. nam ad regulam pertinere intelligenda sunt non solum ea que sunt expressa in regula sed etiam illa que quocumque modo ad regulam reducuntur. ut pote que pertinent ad obsequium fratris societatis et ad punitionem culpam ad que duo

Decimus

fere omnia huiusmodi indifferentia possunt reduci. Si tamen aliqua sunt que nullatenus ad regulam reducuntur videtur esse veritas opinio quod obedire in huiusmodi non sit de necessitate obedientie sed de perfectione ut Bernardus manifeste dicit in li. de preceptis et dispensationibus. et hoc idem quod obedientia non se extendit ultra potestatem vel ius prelationis que quidem huiusmodi regulam limitatur. Ad primum ergo dicitur quod votum obedientie respicit speciale genus actus. sed votum obedientie respicit generaliter omnes actus. vnde nisi determinaretur eius generalitas esset religionum consensus quia omnes ad idem tenerentur. Ad 2^o dicendum quod loquitur quantum ad perfectionem obedientie. Ad tertium dicendum quod per votum obedientie prelati religiosus prelati suo quantum ad generalem dispositionem vite sue licet non quantum ad omnes actus particulares. secularis autem suo prelati obedire tenetur quantum ad alios quos actus speciales non habent ad generalem dispositionem vite sue.

Articulus undecimus

De tertio sic proceditur. Videtur quod post votum simplex castitatis aliquis matrimonium contrahens nec reddere debitum nec epigerere possit quia apud deum non minus obligatur votum simplex quam solenne ut canon dicit. Sed post votum solenne amissum aliquis nec petere debitum nec reddere. ergo nec post emissionem simplicis voti. Preterea per peccatum nullus excusatur a peccato. Sed ille qui contrahit post votum simplex peccat quando primo debitum reddit quia adhuc potest votum implere religionem intrando. ergo postquam semel reddidit adhuc peccat vel reddendo vel erigendo. Sed contra. Ecclesia non cogit aliquos ad peccandum. Cogit autem reddere debitum etiam post votum simplex castitatis. ergo reddendo debitum non peccat. Respondeo dicendum quod quantum ad redditiones debiti omnes conueniunt quod post simplex votum continentur tenetur reddere debitum. quia votum simplex matrimonium contractum non dirimit. et ex quo matrimonium est contractum vir non habet potestatem corporis sui sed mulier. vnde tenetur mulieri debitum reddere. sed circa petitionem debiti quidam dicunt quod cum certum ad hoc sit in sua libertate tenetur adhuc votum implere. et ita peccat debiti petendo. Alii vero dicunt quod si per signa appareat quod mulier velit sibi debiti reddere ipsa petere embeccat quod vir petere debet etiam post votum simplex. et sic capit si timeat uxoris de lapsu. sed hoc in idem reddit cum primo.

Nam hoc est ex parte uxoris quedam interpretativa petitio ut sic vir petendo redat. unde non efficitur ex parte uxoris grauis matrimonium quod esset si semper eam exipesse petere oporteret.

Ad primum ergo dicendum qd virtus q3 voti transgressio inducit reatum peccati mortalis ex hoc qd virtutes equaliter obligat apud deum. sed quantum ad impedimentum matrimonii non dabitur virtus equaliter efficaciam. Nam per votum solemne transfert se uolens quasi in corporalem obsequium ipsius dei per susceptionem ordinis vel introitum religionis. quod autem aliquis semel vni dedit non potest postmodum alteri dare. ideo post votum solemne non potest aliquis se tradere in potestatem uxoris matrimonii contrahendo sed in voto simplici est sola promissio. Qui autem aliquid alicui promittit potest idē alteri dare licet si dem promissionis non seruet. ideo ille qui simplex votum emit potest postmodum matrimonium contrahere licet peccet quia priorem fidem irritam fecit. Ad secundum dicendum qd prius concubitus non excusat sequentes quibus debitum redat a peccato in quantum est peccatum sed in quantum est actus quidam matrimonii consummationis.

Unde queritur de his que pertinent ad culpam. Et primo quantum ad culpam que contrariatur bonis moribus. Secundo quantum ad culpam que contrariatur recte fidei. Circa primum queruntur tria. Primo de acceptione personarum. Secundo de peccato infamie. Tertio de preiudicate velum.

Articulus duodecimus

Primum sic proceditur. Videtur qd qui honorat diuites propter diuitias peccat. Ita enim dicit glo. Jaco. 2. *De si introierit in conuentu vestro etc.* Mundus pauperem abiicit diuitem colit. fides xpi e contra docet facere contra fidem xpi peccatis est. ergo honorare diuitem propter diuitias est peccatum. Preterea bona honorat secundum primum etiam. debet rebus diuinis. Sed in diuitie non est aliquid diuinum propter diuitias. ergo non debetur ei honor propter diuitias. Preterea ex verbis xpi in ps. *colligatur qd honor est exhibito reverentie in testimonio virtutis.* Sed aliqui diuites non est virtuosus. Cum ergo falsus testimonius de esse peccatus quod non debet fieri propter scandalum vitandus videtur qd nec etiam cum vitandi scandalum diuites debeat propter diuitias honorari. *Secunda est glo. Aug. Jaco. 2. sup illud. Si introierit etc.* In quotidianis passionibus qui esset diuiti pauperi

non in hoc peccat nisi inuis ita iudicet ut quanto ditio: tanto melior videatur. sed non semper aliquis diuulmodi exterioribus bonis diuitem honorans eum propter hoc iudicat meliorem. ergo non semper peccat. *Respondeo* dicendum qd accipere personarum differt contra accipere causam. Accipere enim causam est iudicium formare ex aliquo quod factum ad causam quod laudabile est. Accipere vero personam est formare iudicium ex aliqua conditione persone que non facit ad causam quod vitium est. *Unde contingit qd ex eadem conditione persone considerata quicquid sit iudicium iustius quicquid est acceptio personarum. sicut si in aliqua contumelia detur sententia pro aliquo qui est litterator erit acceptio personarum. Si autem ex hac consideratione in licenciando ad magistrum alius preferatur non erit acceptio personarum. Si ergo aliquis bono: diuiti exhibeatur propter causas ad quas diuitie aliquid faciunt non erit acceptio personarum. erit autem si ad hoc nihil diuitie operentur. Est autem duplex honor. vnus qui debetur alicui ratione sui ipsius propter ipsam virtutem sicut est commendatio. inuitatio et honor. et ad hunc honorem diuitie nihil faciunt. Unde si talis honor alicui propter diuitias exhibeatur erit acceptio personarum. unde dicit marinus Valerius qd honores qui virtuti debentur sicut triumphi et alia huiusmodi apud romanos antiquos nulla pecunia emi poterant. Alius honor alicui debetur secundum statum quem habet in re publica. sic enim in persona reipublica honoratur et propter hoc reges et principes et honorati persone honorantur secundum illud. *De tri. 4. Regem honorificat.* Et qui in terrena reipublica diuites statum obtinent aliorum ideo cives celestis iherusalem quasi in Babylonia peregrinantes debent eis inter quos conuersantur morem gerere ut Aug. dicit in li. de ci. dei. In his que non sunt contra deum et sic etiam diuites honorare illis dumtaxat honoribus qui ad eorum vitam conuictum pertinent licitum est. Ad primum ergo dicendum qd in his que ad fidem xpi pertinent peccatum esset diuites pauperibus preferere. sicut sunt ministraciones sacramentorum et alia huiusmodi. sed in his que mundi conuictus requirit oportet mundo gerere morem. Ad secundum dicendum qd etiam diuitie in quantum sunt quoddam bonum sunt aliquid diuinum. preterea in quantum prebent facultate ad multa bona agenda. Ad 3^o ed qd rō illa procedit de honore qui exhibet alicui rō est sui ipsi*

Articulus decimus tertius

R. .2.

Quodlibet

D secundum sic proceditur. Videtur q̄ aliquis peccat in infamiam non repellendo. Crudelis enim esse dicitur qui famam suam negligit. Sed crudelitas peccatum est. ergo peccatum est in fame non resistere. Preterea Eccl. 17. dicitur. Unicusq; mandavit deus de proximo suo ut sc̄s ei pro sit exemplo ⁊ verbo. Sed b̄ impeditur per infamiam, ergo quilibet tenetur repellere infamiam.

Sed contra est q̄ continere infamiam videtur esse actus humilitatis. Unde in vitas patrum legitur de multis sanctis patribus q̄ proprias infamias sustinebant eas non repellentes. ergo non est peccatum.

R̄. 2. dicendum q̄ vitii q; sc̄s ⁊ contemptus fame ⁊ appetitus potest esse laudabile ⁊ viciosum. fama enim non est necessaria homini propter se ipsum sed propter proximum edificandum. Appetere ergo famam propter proximi caritatis est. appetere vero propter se ipsum ad inanem gloriam pertinet. Econtersus contemptus fame ratione sui ipsius humilitatis est. ratione vero proximi ignavia ⁊ crudelitas. Illi q; quibus incumbit ex officio vel ex statu perfectionis aliorum saluti providere peccant nisi infamiam propriam iuxta posse repellant. Alii vero quibus magis custodia sue proprie salutis imminet possunt sue humilitati prouidentes famam vel infamiam continere. Sed cum infamia dupliciter repellatur sc̄s occasione subtrahendo ⁊ linguas detrahendum compescendo. primo modo omnes tenentur infamiam vitare alias sine scandalo actio transferri non possit q̄ semper peccatum est. sed secundo modo non tenentur. nisi quatenus debet aliquis saluti proximorum providere. et hoc est q̄ Grego. dicit. 9. omel. super Esch. 7. linguas detrahentium sicut nostro studio non debemus excitare ut ipsi peccant. ita per suam maliciam excitatas debemus equanimiter tollere ut nobis meritum crescat. aliqua d̄o etiam compescere ne dum de nobis mala disseminant eorum qui nos ad bona audire poterant corda innoentium corumpant ⁊ infra. Ut etenim quorum vita in exemplum imitationis esse posita debent si possunt detrahentium subverba compescere ne cogitacionem non audiant qui audire poterant. ⁊ in pranis moribus remanentes bene viuere cōstant. et his ps. solo ad obiecta.

Articulus decimusquartus

D tertium sic proceditur. Videtur q̄ vitii preciosis vestibus semper sit peccatum. Omne enim quod fit propter vanam gloriam peccatum est. Sed preciosa vestimenta non portantur nisi

Decimum

ad inanem gloriam. vñ Grego. in omel. de diuine epulone. Nemo quippe vestimenta preciosa nisi ad inanem gloriam querit videtur licet ut honorabilior ceteris esse videatur. Nam quia pro sola inani gloria preciosus vestibus induti vbi ab aliis non possit videri. ergo vñs preciosorum vestium semper est peccatum. Preterea .1. ad Th. 6. Dabentes alimenta ⁊ quibus tegamur bis contenti sumus. glo. Quod amplius est a molo est. Sed preciositas vestium est amplius. ergo est peccatum. Sed contra est quod Ser. neca dicit ad quandam reginam. Inuide te delicate non propter te sed ne dignitas regia vilescat. Preterea. 1. ad Th. 2. Non in totis criminibus aut auro aut margaritis vel veste preciosa. glo. vñ tra modum suum. Et ita si aliquis preciosis vestibus secunās modum suum vtatur non peccat. R̄. 2. dicendum q̄ aliter est hic loquendum de persona publica ⁊ de persona priuata. Nam in persona publica cōsideratur ⁊ status dignitatis ⁊ proprie persone cōdit. circa que duo ita se debet habere ut dignitatis auctoritas veniat in contemptum ⁊ ne ipse in superbia efferratur. Uniq; ergo potest esse laudabile ⁊ q̄ preciosis vtatur ad reuerentiam auctoritatis inducendam ⁊ q̄ vilibus vtatur ratione proprie humilitatis ita duntaxat ne que ad auctoritatem conseruandum sunt in superbiā degenerent. ne dum nimium seruatur humilitas regendi frangatur auctoritas sicut Aug. dicit. Et bac ratione laudabiliter sacerdos in diuino officio preciosis vtatur indumentis ad reuerentiam diuini cultus ⁊ laudabiliter ab h̄m̄i propter humilitatem in quibusdam religionibus ab h̄m̄i. Licet enim est autem est priuata persona virtuosus est si propter propriam humilitatem abiectionibus indumentis vtatur etiam si status proprius requirat. vñ de Grego. dicit in omel. predicata. Si abieccio preciosis indumenti virtus non esse euangelista de Johanne vigilanter non diceret. Erat indutus pilis camelorum. Licet enim est autem est priuatum proprie persone preciosis vtatur. sed peccatum est si proprius modum excedat. Et quia preciosum dicitur relatiue sicut et magis nunc cum id quod est preciosum vni non sit alteri preciosum preciositas vestium semper sonat in excessum proprii modi. et secunū dum hoc semper est peccatum preciosis vestibus vti. Et sic loquitur Grego. Unde patet solutio ad primum. Ad secundum dicendum q̄ in alimento ⁊ tegumento intelligunt omnia que nobis sunt necessaria conueniant nostro status.

Quodlibet

Einde queritur de culpa que contrariatur recte fidei. Et circa hoc queritur duo. Primo utrum hereticis sit communicandum. Secundo utrum redeuntes ad ecclesiam sint recipiendi.

Articulus decimusquintus

Primum sic proceditur. Videtur quod hereticis sit communicandum. Dicitur enim Mat. 13. in parabola de sycania quod paterfamilias dixit mellisibibus. Sinite vtraque crescere vsqz ad messem. mellis autem est consummatio scilicet vt ibidem dicitur. Cum ergo per sycania intelligantur heretici videtur quod heretici non sint a communione fidelium separandi ante diem iudicii. Preterea videtur contra hoc domini preceptum facere principes hereticos interficientes. Sed contra est quod dicitur. 2. ad Cor. 6. Erite in medio eorum et separamini et loquitur de infidelibus. quod patet ex hoc quod premisserat. Nolite ducere iugum cum infidelibus. ergo hereticis non est communicandum. R. dicendum quod hereticis communicandum non est duplici ratione. Una est ratione excommunicationis. Nam cum sint excommunicati non est eis communicandum sicut nec cum aliis excommunicatis. Alia est ratio heresis. Primo propter periculum ne eorum conversatio alios corrumpat secundum illud. 1. ad Cor. 15. Corrumptunt bonos mores colloquia praua. Secundo etiam ne videamur eorum perversae doctrine aliquos assensum prestare. Unde in 2. canonica Jo. dicitur. Si quis veniat ad vos et hanc doctrinam non habet nolite eum in domibus ducere nec ane ei dixeritis. qui enim dicit ei ane communicat operibus eius malignis. vbi dicit glo. Secundum quod vox est instituta communionem esse offendit cum illo alioquin simulatio est que in christianis esse non debet. Tertio ne ex nostra familiaritate aliis detur occasio erroris. Unde ibidem dicit alia glo. Et si vos forte decepti non estis alii forsitan per talem vestram familiaritatem possent decipi qui crederent illos placere vobis et sic crederent illis. vnde alia glo. ibidem dicit. Tanta apostoli atque eorum discipuli in religione cautela utebantur vt nec verbi quidem communionem cum aliquo eorum quia veritate declinaverant habere patenterent. Doctamen intelligendum est nisi cum aliquo loqueremur de eius salute. Ad primum ergo dicendum quod in illo precepto paterfamilias duplex conditio intelligitur. Una est vt exponatur preceptum de vniuersali separatione malorum a bonis. et hoc accipitur ex ipsa questione messorum qui dicunt. Tis imus et colligimus ea. hoc enim non erit vsqz ad diem iudicii. Secunda conditio est vt intelligatur precep-

Decimum

tum quod mali sine periculo bonorum contrariari non possunt. Et hoc patet ex responsione paterfamilias qui dicit. ne forte colligentes sycania eradictis simul cum eis et triticum. Quod quidem tribus modis contingere potest. Vno si aliquis prescinderetur antequam de eius malicia constaret. vnde dicit glo. quod monet dominus ne ambigere iudicemus. Secundo si non esse in malicia oblitinatus. vnde nullus excommunicatur nisi propter damnationem. vnde dicit glo. ibidem. Monemus non cito amputare quod qui hodie errat forte cras defendet veritatem. Et T. bi. vi. dicitur. Veretium homines post primum et secundam correptionem deuita. Tertio si simul boni cum malis inuoluantur propter quod dicit ibi glo. Aug. Quod multitudo non est excommunicanda nec principes populi. Illis autem reuertentis debent mali prescindi secundum illud. 1. Cor. 6. Auferte malum ex vobis. et per hoc patet solutio ad secundum.

Articulus decimussextus

De secundum sic proceditur. Videtur quod heretici redeuntes ad ecclesiam non sint recipiendi quia peccauerunt contra fides que est ecclesie fundamentum. Et ideo in edificatione ecclesie non debent super edificari. ergo non debent ab ecclesia recipi. Sed contra est quod ecclesia nulli debet claudere gremium sicut christus qui de se dicit. Cum qui venit ad me non etiam foras. Jo. 6. R. dicendum quod quoad huius vite status durat homo non potest esse totaliter in peccato oblitinatus. Doc enim erit in damnatis post mortem. et ideo quoad in hac vita viuunt culibet relinquitur locus penitentiae quilibet quantumcumque deliquit vel in fide vel in moribus est ab ecclesia recipiendus ad penitentiam. et contrarium dicere est heresis nouatianorum. sed tamen non est necessarium quod semper ad dignitatem recipiantur nisi cum aliquibus misericorditer dispensaretur precipue propter bonum pacis vel propter fructum alium qui inde speretur. Ad primum ergo dicendum quod quoad fundamentum fidei non habet ab ecclesia recipi si debet sed postquam conversus incipit habere recipiendus est.

Articulus decimusseptimus

Einde queritur de hoc quod pertinet ad gloriam scilicet de visio ne dei in patria scilicet utrum aliquis intellectus creatus possit videre deum per essentiam. Et videtur quod non. Intellectus ad intelligibile est aliqua proportio. Sed intellectus creati ad diuinitas essentiam nulla est proportio cum distent in infinitum. ergo intellectus

Quodlibet

creatus diuinam essentiam videre non potest. Preterea pl^o dicitur spiritus increatus ab intellectu creato & spiritus creatus a sensu. Sed sensus non potest cognoscere spiritum creatum. ergo nec intellectus creatus spiritum increatum. Sed contra est *Ero. 33.* super illud. Non videbit me homo & vniuersi dicitur glo. Ergo. siue re nonnulli qui deum dicerent etiam in illa regione dissimilitudinis in claritate sua conspicia sed in natura munine videri quos nisi mirum minor inquisitionis subtilitas fecerit. Neq; enim illi similia & incommutabili essentie aliud est claritas aliud est natura. sed ipsa est natura claritas ipsa claritas natura & ita essentia dei videbitur a beatis. *R. 2.* dicendum qd necesse est ponere diuinam essentiam videri a beatis. Beatitude enim est vltima perfectio rationalis nature. nihil autem est finaliter perfectum nisi attingat ad suum principium secundum modum suum. quod ideo dico quia ad principium quod est deus attingit aliquid dupliciter. Uno modo per similitudinem quod est commune omni creature que tantum habet defectione quantum consequitur de diuina similitudine. Alio modo per operationem vt permittitur ille modus qui est ipso singularis & in vnitatis persone. Dico autem per operationem in quantum rationalis creatura cognoscit & amat deum. & quia anima immediate facta est a deo ideo beata esse non poterit nisi immediate videat deum & absq; medio qd sit similitudo rei cognite. sicut species visibilis in pupilla vel i speculo non autem absq; medio quod est lumen confortans intellectum qd est lumen glorie de quo in *Ps.* dicitur. In lumine tuo vis debimus lumen. Hoc autem est per essentiam deum videre. Unde in hoc ponimus beatitudinem rationalis creature qd deum per essentiam videbit. sicut pbi qui posuerunt animas nostras fluere ab intelligentia agente. posuerunt vltimas felicitatem hominis in continuationem intellectus nostri ad ipsam. Ad primum ergo dicendum qd proportio dupliciter dicitur. Uno modo proprie secundum qd importat quandam determinatum excessum. & sic proportio non requiritur inter intellectum et intelligibile ad hoc qd sit cognitio cum comprehensione qualiter diuina essentia non videbitur ab intellectu creato. Alio modo dicitur communiter pro qualibet beatitudine. & sic infinitum potest habere proportionem ad finem si sit perfectio eius vel aliquam huiusmodi habitudinem habeat ad ipsum. & talis proportio sufficit ad hoc qd intellectus noster videat diuinam essentiam attingendo non comprehendendo. Ad se

Undecimum

cundum dicendum qd obiectio illa procedit de distantia scdm proportionem nature non solum h^o rationem cognitionis. Na spūs creatus non est sensibilis sed spūs increatus est intelligibilis.

Incipit quodlibet vndecimum Articulum primum

Vesitum fuit de deo de angelis & de hominibus. De deo vero questum fuit de immanitate ipsius de cognitione eius & de predelinatione. Circa immanitatem vero dei questum fuit vnum solus dei sit proprium esse vbi qd. Ostendebatur qd non. Numerus enim est in rebus numeratis Sed constat qd omnes partes vniuersi sunt numerate. ergo numerus est in omnibus partibus vniuersi & sic videtur qd sit vbiq;. Non est ergo solus dei proprium esse vbiq;. Preterea vniuersa le est quod est vbiq; & semper. Sed vniuersale non est hoc quod deus. ergo non est proprium solus dei esse vbiq; & semper. Preterea substantia spiritualis excedit corporalem. Sed hoc quod dicitur esse vbiq; pertinet ad substantiam corporalem quia in solis corporalibus est proprie assignare locum. ergo multo magis esse vbiq; pertinet ad substantias spirituales & sic videtur qd non sit solus dei proprium. Preterea ad commendationem terreni regis pertinet qd possit gubernare etiam in absentia sua regnum. Sed deus est commendabilior omni regi. ergo videtur qd etiam competat tibi ad suam commendationem qd gubernet totum mundum vel aliquas partes in absentia sua per presentiam et sic non videtur qd sit dei proprium esse vbiq;. Preterea constat qd quedam dicuntur deo esse propria & quedam remota. et quanto magis sunt remota tanto magis sunt corruptibilia. Non autem possent dici aliqua propria & aliqua remota deo si deus esset vbiq;. ergo videtur qd deus non sit vbiq;. Preterea dato qd tota machina mundialis esset vnum corpus continuum constat qd illud corpus esset vbiq;. Non ergo est solus dei proprium esse vbiq;. Contra. Ambrosius probat spiritum sanctum esse deum quia est vbiq;. Sed si esse vbiq; non esset solus dei proprium ratio sua non valeret. Eum ergo ratio huiusmodi valeat videtur qd sit solus dei proprium esse vbiq;. *R. 2.* dicitur qd spiritualia dicuntur esse in loco non quidem per contactum magnitudinis

Quodlibet

sed virtutis. 7 ideo secundum rationem virtutis cuiuslibet rei spiritalis oportet nos loqui de loco in quo est. virtus autem dei est infinita que quidem infinitas apparet quantum ad duo. Primo quod non solum excedit creaturas que sunt fuerunt et erunt sed etiam omnes que possunt imaginari. ergo deus non solus est in illis que sunt fuerunt et erunt sed etiam in illis que possunt imaginari esse. Secundo quod virtus dei simul et semel in omnibus operatur et in singulis secundum proprium modum rerum. 7 ideo esse vbiq; proprie acceptum solum deo competit. alius autem rebus competit esse vbiq; improprie. Unde distinguitur modus quo deus est vbiq;. 7 quo alie res quibus aliquo modo competit esse vbiq;. Nam hmoi dicuntur esse vbiq; quod sunt tantum in his que sunt et presentia sicut deus autem non solum in his que sunt sed etiam in imaginatis et in preteritis et futuris. Item alie res non sunt vbiq; sicut in loco vno sed sicut in diuersis locis. sed deus ita est vbiq; quod est in quo libet et in toto quicquid virtus habet efficaciam non solus in id quod est commune vniuerso sed etiam in id quod est proprium vnicuique rei particulari. Et ideo est in omnibus sicut in vno loco et sicut in pluribus quod est proprie esse vbiq;. vnde cum hoc modo solus deus sit vbiq; solus dei est proprium esse vbiq;. Ad primum ergo dicitur quod numerus non est in rebus numeratis sicut in loco sed sicut accidens in subiecto. Preterea vnus numerus licet sit in omnibus numeratis sicut vnica essentia non tamen est in qualibet parte. quia non quelibet pars numeratur eodem numero. Item numerus non est omnino vnus sed multitudine quedam. Deus autem est in rebus per virtutem suam et in singulis operatur vt dictum est. Ad secundum dicendum quod vniuersale dicitur esse vbiq; et semper magis per remotionem quod per positionem. Non enim dicitur vbiq; esse et semper eo quod sit in omni loco et in omni tempore sed quod absit ab his que determinant locum et tempus determinatum. et preterea vniuersalia non sunt subsistentia. Ad tertium dicitur quod substantia spiritalis excedit corporalem excessu dignitatis nature sed non in virtute agendi imo videmus quod multe substantie spirituales habent determinata corpora in quibus agant sicut anima rationalis corpus humanum. Ad quartum dicitur quod non esse vbiq; per totum regnum est et defectu regis terreni propter circumscriptionem sue substantie. Deus autem cum sit in circumscriptione est vbiq; et in si non esset vbiq; nihilominus gubernaret omnia prouidentia sua. Unde in rege terreno non esse presens est ad defectum sed quod gubernet in absentia est ad commendationem. deus autem et vbiq; est

Undecimum

et omnia gubernat. Ad quintum dicendum quod hmoi distantia et propinquitas creaturarum ad deum non est secundum locum sed secundum similitudinem et dissimilitudinem. Nam illa que magis assumuntur deo dicimus esse sibi propinquiora. que vero magis recedunt a similitudine ipsius dicimus esse sibi remotiora.

Ad sextum dicitur quod dato quod tota machina mundialis esset vnus corpus continuus non tamen propter hoc posset imaginari quod esset vbiq; sed in vno loco tantum quia totum illud in quo esset acciperetur pro vno loco et sic non attingeret quodlibet particulare quod esset vbiq; complexitatur in sua ratione.

Articulus secundus

Ita cognitionem vero dei queritur vtrum deus cognoscat malum per bonum. et videtur quod non quod cognoscere vnum per aliud pertinet ad defectum cognitionis. sed in diuina cognitione nullus potest esse defectus. quod videtur quod deus non cognoscat malum per bonum. Preterea cognoscere vnum per aliud est in cognoscendo discurrere. Sed in diuina cognitione non est discursus. ergo cum cognoscere malum per bonum sit cognoscere vnum per aliud videtur quod deus non cognoscat malum per bonum. Preterea quicquid deus cognoscat cognoscit per essentiam suam. Sed in alium nec est effectus diuine essentie neque est ei oppositum vt dicitur Aug. quod videtur quod deus non cognoscat malum per bonum.

Preterea probatur dicitur in 3. de aia. quod intellectus qui semper est in actu non cognoscat priuationem. Sed intellectus diuinus est semper in actu. quod dicitur. Preterea omne quod cognoscat cognoscat per aliquam similitudinem ipso cognoscente existentem. Sed malum non habet aliquam similitudinem in deo. quod deus non cognoscat malum per aliquod bonum quod in eo existat. Contra est quod Aug. dicit quod malum cognoscitur per bonum quod ab ipso bono discordat. Respondeo dicitur quod propria cognitio vniuersalis rei est per se quod cognoscitur per propriam rationem. In cognoscibilibus autem quedam sunt que habent rationem propriam absolutam vt homo et lapis. quorum propria ratio non dependet ex alio. quedam vero sunt que non habent propriam rationem absolutam sed ex alio dependentem. sicut est in rebus et priuationibus et in negatiuis quorum ratio dependet ex ordine quem habent ad alia. Nam ratio certatis non est absoluta sed dependens in quantum habet ordinem ad visum cuius est priuationis. Cum ergo deus omnia cognoscat secundum proprias rationes. dico quod illa quorum ratio est absoluta cognoscitur absolute et non per aliquod aliud. Illa

Quodlibet

vero quorum ratio est dependens et in ordine ad alia cognoscit secundum ordinem ad illa ex quibus dependent. Cum ergo ratio mali non sit absoluta sed dependens in quantum se discordat a bono creato cognoscit malum secundum ordinem ad bonum se quod se discordat ab ipso bono. Ad primum ergo dicitur quod in illis quibus habent rationem absolutam est ad defectum cognitionis cognoscere unum per aliud sed non in illis quorum ratio est ad aliud ut dictum est. Ad secundum dicendum quod cognitio discursiva est cognoscere unum cognitum per aliud cognitum absolute. Sed cogitare noscere unum incognitum per aliud cognitum ad quod ordinatum non est discurrere cognoscendo et hoc modo cognoscitur malum.

Ad tertium dicendum quod licet malum non sit oppositum diuine essentie tamen est oppositum effectui diuine essentie nam bonum increatum non habet malum oppositum sed bonis effectibus qui causantur a bono increato opponitur malum. et in quantum discordat ab his effectibus cognoscitur. Ad quartum dicendum quod illud habet locum in illo intellectu qui cognoscit res per adaequationem et species suas. et ille modus cognoscendi non est in deo qui cognoscit omnia per essentiam suam. Ad quintum dicendum quod licet malum non habeat aliquam similitudinem in deo tamen oppositum mali se bonum creatum habet similitudinem in deo sicut in causa sua. et ita bonum cognoscitur per se ipsum malum vero per bonum.

Articulus tertius

Inter predestinationem querebatur utrum predestinatio imponat necessitatem. Et ostendebatur quod sic. Constat enim quod predestinatus omnino saluatur. Sed hoc non est nisi necessarium esset predestinatum saluari. videtur ergo quod predestinatio necessitatem imponat. Preterea ad Romanos dicitur. Non est voluntas neque currentis sed miserentis dei. ergo videtur quod quicquid est de salute sit ex sola predestinatione diuina et ex nullo alio. et sic videtur necessitatem imponere. Contra. Aug. dicit. Qui creauit te sine te non iustificabit te sine te. Respondeo dicendum quod predestinatio certitudinem habet et tamen necessitatem non imponit. In predestinatione enim tria sunt consideranda. quorum duo presupponit ipsa predestinatio scilicet presentiam dei et dilectionem id est voluntatem quare vult predestinatum saluare. et tertium est ipsa predestinatio que nihil aliud est quam directio in finem quem vult deus

Undecimum

rei dilecte. Quodlibet autem bonum trium certitudinem habet et tamen necessitate non imponit. Et quod presentia diuina certitudinem habeat patet. Deus enim cognoscit res nobiliori modo quam nos cognoscimus. Nam cognitio nostra est in tempore. et ideo in tantis nos respicit res secundum rationem temporis se presentis presentis et futuri. ut scilicet cognoscit preterita ut presentia presentia ut presentia. futura ut futuri et certitudinaliter. Cognitio vero diuina est supra tempus et mensuratur eternitate solum. et ideo non cognoscit prout sunt in tempore sed prout sunt in eternitate scilicet prout sunt presentia. et hoc tamen necessaria est contingentia. unde omnia cognoscit tanquam presentia in sua presentia. Cum ergo etiam intellectus noster certitudinaliter cognoscit presentia multo magis deus omnia sibi presentia certitudinaliter cognoscit et quo nulla necessitas rebus cognitis inducitur. sicut videmus quod aliquis episcopus in loco eminenti videt certitudinaliter ordinem venientium aliquorum euntium per vias. et alius in plano ceteris videt nisi que sunt sibi presentia. et tamen hominibus illis ex hoc nulla necessitas imponitur. Nam hoc non est nisi per hoc quod in alio existens intuetur omnia ut presentia que cuncti in plano sunt presentia scilicet illa que retro sunt. Presentia illa scilicet que sunt iuxta se et futura illa scilicet que anteriora sunt. De autem voluntas diuina certitudinem habeat et tamen necessitatem non imponat sic patet. Voluntas enim dei est efficax et perfecta causa omnium rerum quia omnia quecumque voluit dominus fecit. Cuius perfectio et efficacia apparet et hoc quod non solum mouet et causat res sed etiam dat eis talem modum causandi in quantum cultibet rei determinatum modum quem ad suos effectus produceret. Unde quia ipse voluit quedam esse in vniuerso necessaria et que dam contingenter causarent et quedam quibus contulit ut necessario causarent effectus. Unde voluit istum vel illum effectum non solum esse sed etiam tali modo esse scilicet vel contingenter vel necessario. sicut quod voluit Petrum non solum currere sed etiam contingenter currere. et similiter voluit istum vel illum hominem saluare sed eo modo ut arbitri libertatem non perderet. et sic videtur quod Petrus vel Martinus saluatur habet duas causas. Nam scilicet voluntatem diuinam et hoc habet certitudinem. Aliam liberum arbitrium et hoc habet contingentiam. Et sic est in aliis

Quodlibet

rebus quia si sint contingencia proveniunt eis ex causa proxima. Quod si sint certa & necessaria proveniunt eis ex causa prima. Ut si prima causa rex. si divina voluntas etiam de contingentiis certitudines habet. ex qua quidem certitudine non imponentur ipsis rebus aliqua necessitates. quod non solus vult ea esse sed tali modo esse. scilicet necessario vel contingenter ut dictum est. Quod si per destinationem certitudinem habeat & necessitates non imponat similiter patet. Motus. n. vel directio vel propositum contingit in finem quod est ipsa per destinationem est si per destinationem ordinem ad deum salutem. Constat autem quod non sunt due cause ordinate quarum una est necessaria & alia contingens effectus semper est contingens. In per destinationem autem sunt due cause quarum una est necessaria. scilicet ipse deus. & alia est contingens. scilicet ipsum liberum arbitrium. & idem effectus per destinationem contingit esse. Ut si quod deus scit et vult illum vel illum sequi tale finem per destinationem certitudinem habet. quod deus vult ut si liberum arbitrium in tale finem dirigatur. ideo huiusmodi certitudo nullas per destinationem necessitates imponit. Ad primum ergo dicendum quod hic per destinationem omnino saluatur est ex certitudine divine per destinationis. non est illi ibi necessitas absoluta sed conditionalis. quod si talis est per destinationem necessario saluatur non autem est necessarius simpliciter. Ad secundum ergo quod dicitur apud non est sic intelligendum quod si necessarium velle & currere ex parte nostra. sed quod primum bene operandi non est a nobis sed ex misericordia divina infundere gratiam; nihilominus tamen omnia quae ex parte nostra sit aliquod principium.

Articulus quartus

Intra angelos ipsum fuit de motu angeli. scilicet ut motus eius sit in instanti. Videtur quod sic. Constat. n. quod mutatio angeli simpliciter est omnino mutatione corporalis. Si inveniatur aliqua mutatio corporalis in instanti sicut illuminatio & huiusmodi. ergo multo magis motus angeli est in instanti. Preterea nobilissime creature appetit nobilissimus motus. nobilissimus autem motus est ille qui fit in instanti. ergo appetit nobilissimum creaturam. f. angelo. Contra. Omnis motus habet prius & posterius. Prius autem & posterius in motu est numerus temporis. ergo in omni motu est tempus quod nullus motus etiam angeli est in instanti. Respondeo quod omnis mutatio habet duos terminos quos non contingit simul esse. vult impossibile est quod aliquis motus vel mutatio sit in instanti hoc modo quod idem instans ambo terminos complectatur. Ut sciendum quod in rebus corporalibus duo termini motus vel mutationis dupliciter potest habere. Uno quod sit assignare instans in quo terminus ad quem per se. & alius instans in quo terminus

Undecimum

in quo ultimo est. sic cum inter quolibet duo instantia sit tempus medium sequitur quod de vno termino motus in alium fiat transitus per tempus. & sic talis mutatio est in tempore & non in instanti. hoc autem contingit quod inter duos terminos motus est aliquid medium accipere. sicut inter album & nigrum & inter esse hic & ibi. Si aliqui termini mutationis sunt inter quos non est accipere medium. sicut inter album & non album. inter ignem & non ignem. inter tenebrosissimum & luminosissimum quod affirmatio & negatio sunt si sunt immediata. & similitur privatio & forma in subiecto determinatio. & in talibus licet sit accipere istas in quo primo est terminus ad quem non est accipere instans in quo ultimo est terminus a quo. Cum. n. inter quolibet duo instantia sit tempus medium sequeretur quod in illo tempore medio in neutro extremorum esset. quod est impossibile cum sint extrema omnino immediata. Dicitur ergo dicere quod cum illud instans in quo primo est terminus ad quem sit terminus alicuius temporis quod in toto tempore fuerit daret terminus a quo. & sic cum inter tempus & instans quod est terminus temporis non sit tempus medium. non sit transitus de vna extremitate in aliam in tempore sed in instanti primo definit esse terminus a quo & incipit esse terminus ad quem. & huiusmodi mutationes dicuntur esse instantaneae sicut illuminatio generatio & corruptio. Sed omnia quae sunt mutationes sunt termini motus. & in tempore & ipse existens quod tempus in quo est ultimo terminus a quo & mensurat aliquem motum si per subiectum accedit ad terminum ad quem. sicut per alterationem materia disponit ad formam & per motum localem corpus in motu accedit ad finem in quo illuminat. & huiusmodi generatio & corruptio sunt termini alterationis & illuminationis motus localem. Sic ergo dicitur fuit mutationes corporales. si neutra horum potest esse in motu angeli. Ut. n. motus angeli attendatur si per diversos tractus materiales angeli ad diversa loca qui dicitur tractus si sit motus sequitur quod motus angeli non sit motus. & ita tempus quod proprie mensurat motum angeli non est motus cum motus sit in tempore & in tempore motus est numerus motus celi. quod motus angeli non dependet ex motu celi. sic sequitur quod motus angeli mensurat quodam tempore in quo sunt instantia sibi succedentia sine continuatione & quod tempus est hoc quod est numerus non est motus. si est motus est numerus motus celi. Sic ergo motus angeli duo extrema motus sunt in duobus instantibus inter quod sit tempus medium neque inter vnum extremorum est in tempore & alius in instanti quod terminat tempus. hoc duo extrema sunt in duobus instantibus inter quod sit tempus medium. & sic omnia dicere quod motus angeli sit in tempore & alio modo quod motus corporalis sunt in tempore. Ad primum ergo dicitur quod

Quodlibet

mutatio angeli secundus prædicta ostenditur esse simplicior & alia qua mutatio corporalis. Est. n. simplicior illa & illa mutatio cuius duo extrema sunt in eubus instantibus inter que cadit tempus medius, tñ inter duo instantia motus angeli nō cadit tempus medius. Sicut etiam simplicior est illa cui vnum extremum est in toto tpe pñ nūc cū vniū extremū sit in instanti indiuisibili tñ nō intercadit tēpus medium sicut nec ibi. & quia est simplicior ideo etiam sequitur qd sit nobilior. Unde patet solutio ad secundum.

Etiam quæsitum est de boie. Et circa hoc quæsitus est de partibus nature humane. de sacris gratiæ. & de diuersitate hūane vite. Circa p^o quærebant duo. Primo de aia. Secundo de corpore.

Articulus quintus

Et aia aīst q̄ritus est vterq; sint eiusdē substantiæ aia sensitua & intellectua. Et ostēdebat qd nō. Nā aia sensitua educit de potentia materie. intellectua vō est p creationē. nō est g^o eadē substantia vtriusq;. Præterea in nulla subā q̄ sit vna & eadē est eodē tpe & motus ad opposita. S; sensus & ratio eodem tpe mouētur ad opposita. sicut dicit ap̄ls ad Ro. 7. Vtūco aliā legē in mēbris meū repugnantē rē. g^o sensitua & rōnalis nō sunt vniū subā. Præterea corruptibile & incorruptibile nō sunt eiusdē generis. g^o nec idē numero. S; aia sensitua est corruptibil. intellectua vō in corruptibil. Præterea aia sensitua est cōis nobis & brutis. S; in brutis educit de potentia materie g^o & in nobis. non est g^o eadē cum intellectua que est p creationē. Contra. Vniū perfectibilis vna est pfectio. S; corp^o hūanum est vnum pfectibile. g^o aia q̄ est ei^o pfectio est vna. R^o d^o qd circa ordinē formaz & duplex opinio. Vna est Auicebron. & quorūdam sequacius eius qui dicunt qd h^o ordines generū & specierū sunt diuersæ forme subātes sibi inuicē aduenientes sicut est subā est corpus est aīatum & est aīal. Dicunt g^o qd quedā forma subālis est p quā est subā tantū. & postea est quedā alia p quā est corpus. vnde est & alia per quā est aīatū & alia per quā est aīal & alia per quā est bō. & sic dicunt de aliis formis subālibus rerū. Sed hec positio stare non potest. q; cum forma subālis sit qd facit hoc aliquid. & dat esse subāle rei tunc sola prima forma esset subālis cum ipsa sola daret esse subāle rei & faceret hoc aliquid. omnes autē post primam essent accidentaliter aduenientes nec darent esse rei simpliciter sed esse tale. & sic in amissione vsq; acquisitione ipsarum non esset generatio & corruptio s; tantum alteratio. vñ d^o p^o

Undecimum

hoc non esse vterq;. Simile etiam esset in potentis anime. nam so la prima. s. vegetabilis esset forma subālis & faceret hoc aliquid. alie vero essent accidentales qd omnino falsum. Et ideo dicēdus est qd bñdō forme differunt s; pfectus & imperfectus. Est. n. alia qua forma que non dat nisi esse corpus tantum. Aliqua est magis perfecta que etiam dat esse & viuere quodāq; mō viuēdi. aliqua que cum his dat etiam sensum. vnde patet qd sensus per vltima est pfectior primis & habet se ad piores sicut perfectissima ad imperfectissimam. ideo quicquid continetur in ipsis totum est virtute vltima. vnde dicēdus est qd vna & eadem essentia est anime sensitue & intellectue. sed intellectua habet se ad sensitua sicut pfectior ad imperfectior. Quæ autē specialiter aia sensitua & intellectua sunt vniū essentie signum est qd nisi vires anime radicarentur in vna essentia nunq; vna impedirentur ab alia nec etiam virtus vniū rediret in aliam. Item cum intellectus non habeat veterum minutū organum in corpore quo mediante exercet operationes suas ad quod virtutis corpori nisi esset eiusdē essentie cum aia sensitua. Sic ergo patet qd vna essentia est anime sensitue & intellectue. sed differunt secundus perfectum & imperfectum vt dictū est.

Ad primum ergo dicēdus est qd anima sensitua educitur de potentia materie in brutis. in nobis vero non sed est per creationem cum eius essentia sit essentia anime rationalis que est per creationem. Ad secundum dicēdus est qd non est incommensurabile aliquid idem essentis secundum diuersas vires vel partes moueri ad opposita. & ideo licet substantia anime humane sit eadem sensitua & intellectua tamen potest secundum diuersas partes & vires moueri ad opposita vsq; sensus moueatur ad ea que sunt sibi propria & ratio ad ea que ordinatur. Ad tertium dicēdum qd licet incorruptibile non sit idem cum corruptibili tamen inuenitur aliquid incorruptibile quod habet aliquam proprietatem cōmunes corruptibili. & sic est in anima rationali. Nā ipsa substantia anime est incorruptibilis nihilominus tamen habet aliquid in se sc; sensum tantum quod est commune etiam corruptibili. Ad quartum dicēdum qd licet anima sensitua sit cōmune in nobis & brutis quantum ad rationem generis tamen quantum ad rationes speciei alia est in boie & alia in brutis & similiter alia in asino & alia in equo & in boue. & secundum qd differunt aliqua specie ita etiā differt in eis anima sensitua & ideo non sequitur qd si in brutis educatur de potentia materie qd etiam in homine. quia in homine est aliorum speciei & est per creationem.

Articulus sextus

Ex corpore aut quocumque est verus resurgat idem numero. et esse debatur quod non. quod si per philosophum in topica dicitur idem numero quod est idem proprio accidente et diffinitione. sed corpus in resurrectione non habebit eadem propria quod modo risibile tunc non. non eadem accidentia quod nunc albus crispus niger et bimodum quod tunc non erunt. non eadem etiam diffinitio quod modo diffinitur per mortale tunc vero non mortale erit. ergo videtur quod modo diffinitur per mortale. Preterea videmus materiam facit idem numero. Sed materia corporis resurgens non erit eadem cum corpore quod nunc est. cum multe forme reterentur in ea. quod corpus non resurgit idem numero. Preterea philosophus dicit in libro de anima. quod non est eadem statua numero quod destruitur et de eodem ere reficitur. pari modo ratione corpus quod modo corrumpitur non erit idem numero cum eo quod resurgit. Preterea illud quod habet humanitatem habet et vna humanitate vnus homo. Sed in corpore quod nunc est et quod resurgit erunt due humanitates. quod per mortem destruitur forma totius. ergo erunt duo homines. et sic videtur quod corpora non resurgunt eadem numero. Contra. Iohannes 16. Quis visus sum ego ipse et cetera. Respondeo ad hoc quod aliquid sit idem numero requirit veritas principiorum essentialium. An quodcumque principiorum essentialium etiam in ipso individuo varietur necesse est etiam veritate variari. Illud autem est essentialia cuiuslibet individui quod est de ratione ipsius. sicut cuiuslibet rei materialia sunt essentialia materia et forma. vnde si accidentia varientur et mutantur remanentibus principijs essentialibus individui ipsium individuum remanent idem. Cuius ergo principia essentialia hominis sunt anima et corpus? hec remaneant quod resurgit eadem anima et idem corpus? dicitur quod corpus hominis resurgit idem numero. Ad primum ergo dicitur quod obiectum illa peditur et falso intellegitur littere. Non enim dicitur idem numero illud quod habet idem accensum nunc et postea idem proprius. sed illud est idem numero quod est idem cum accente et idem cum proprio. sicut cum subiectus est idem cum accente proprio et diffinitio. et si illa quod habet idem accensum idem proprium et vna diffinitione. vnde patet quod obiectum false intellegitur tertius. dato autem quod secundum illum intellegitur procedat obiectum. dicitur quod intellegitur de accensibus individuum. s. de dimensionibus et erit hec in corporibus glorificatis. Item erit ibi idem proprium. s. ritus. Iob 8. Impletur os tuum risu et labia tua iurbo. De diffinitione vero dicitur dicitur est quod licet resurgat immortale. tamen vera mortalitas non tollitur ab eo quod natura humana erit ibi que est se habet quod sit mortalitas

Ad secundum dicitur quod licet eadem materia faciat idem numero non tamen materia nuda nec que facit principium in numero. sed vna materia secundum quod est sub dimensionibus terminantibus ipsam facit idem numero. vnde si multe forme reterentur in materia corporis resurgens tunc resurgit corpus sub eisdem dimensionibus et cum eisdem principijs essentialibus. Ad 3^o dicitur Augustinus dicitur primum. Ipse enim vult si statua reficiatur ex eodem ere quod sit eadem numero nihilominus tamen dicitur quod omnia artificialia ponunt dupliciter. in genere vel in specie quod vel per materiam suam vel per formam suam. Naturalia autem ponuntur in genere vel in specie per formam suam. forme autem artificiales quod sunt accidentia non quod collocentur in genere vel in specie per materiam naturalem non quod sunt subales. dico ergo si aliquid reterit statua prout ponitur in genere vel in specie per materiam suam sic reficitur eadem statua. Si non consideretur prout ponitur in genere vel in specie per formam sic dico quod non reficitur eadem sed alia quod alia est forma huius et alia illius. in corpore autem non est sic quod in corpore erit eadem forma. Ad 4^o dicitur quod non sunt due humanitates in corpore quod corrumpitur et quod resurgit sed vna quia principia essentialia non mutantur sed sunt eadem.

Ex sacramentis ergo gratie quatuor sunt tria. Primo de sacro confirmatio. Secundo de sacro eucaristie. 3^o de sacro mirrami.

Articulus septimus

Tercio primus dicitur verus solus episcopus debet conferre sacramentum confirmationis vel etiam alius. et videtur quod non solum episcopus sed etiam quilibet sacerdos possit conferre. Constat enim quod in confirmatione confertur gratia spiritualis. Sed huiusmodi gratie collatio sic est ordinata ut non possit impediri. collatio autem quod per absentiam episcopi multotiens impeditur quod si sunt vbiusque presbiteri. ergo conferre per ministrum sacerdotum qui sunt vbiusque presbiteros. Preterea sacramenta instituta sunt propter utilitatem. ergo debent eo modo fieri quo prestat utilitatem omnibus. non autem preteret utilitati si solus episcopus conferret hoc sacramentum in quo datur robur spiritus sancti quod non omnes habent opportunitate episcopi. debet fieri per sacerdotes quod quos possunt omnes sequi hanc utilitatem. Preterea illud quod sacramentum baptismi est minus quod sacramentum confirmationis. Sed baptismus potest conferri per quolibet sacerdotem. ergo multo magis confirmatio. In primum est ecclesie institutio. Respondeo ad primum minister sacramenti confirmationis est episcopus. hoc probatur de auctoritate. Ratione quidem

Quodlibet

directe quideꝝ in his que sunt fidelius. ⁊ sic ille qui hoc mō com-
municat sibi peccat mortaliter. Et hoc contingit tripliciter. qꝛ si cō-
sors in diuina sicut si orē pro eo vel audiat missam cum eo ⁊
in aliis spiritualibus. Item si cōspiciat ⁊ hoc in quocumqꝫ cōdicat
quis cum eo quasi sciens mandatus ecclesie peccat mortaliter.
Item quicūqꝫ precipiat secus in crimine ⁊ in causa. Indirecte vero
cōdicat quis cum eo in his que sunt bonis sicut in vbo. in cibo ⁊ in
his que sunt simpliciter humane conseruationis. ⁊ sꝫ hō nō peccat
mortaliter sed venialiter nisi faciat ex cōceptu vt dictum ē. Ad
primū qꝫ dō qꝫ opinio debeat illaz nō est va qꝫ ipsi plus assenti-
unt in his ⁊ sequuntur vobis humanū ⁊ diuinū cū plus sit assenten-
dus diuino qꝫ hūano. ⁊ iō melior ē opi. aliorū qui dicitur contrarium.

Ad 2^o dō qꝫ cōdicare cūꝫ excoꝫicatio directe ē extra preceptū eccle-
sie ⁊ est peccatus mortale. sed indirecte non est extra sed p̄ter p̄cep-
tum ecclesie. ⁊ hoc nō ē peccatus mortale sꝫ veniale. Un sciendū ē
qꝫ dāz sunt p̄ se malus. ⁊ hec nō p̄t fieri sine peccato sicut cōdicare
excoꝫicatio in his qꝫ sunt excoꝫicati ⁊ nō pōt fieri sine peccō. Que
dam hō sunt occasiones maloz ⁊ tantū. ⁊ ista p̄t fieri sine peccato
mortali. ⁊ sic ē loqui vel comedere cūꝫ excoꝫicatis. Ad 3^o dō qꝫ
nō solū quis dꝫ subire mortē anteqꝫ peccat mortaliter sꝫ etiaz ante
qꝫ peccat venialiter. qꝫ p̄t in quantum p̄t nūqꝫ esset eligibi-
le. Si enim esset eligibile nūqꝫ esset p̄t. ⁊ sic non peccat si fa-
ceret. ⁊ ideo per hoc non concluditur qꝫ iō non sit participandus
eis qꝫ est p̄t mortale. ⁊ qui hō facit peccat mortali p̄cipiā
do. vñ dō qꝫ decretū illa intelligit illi qui directe cōdicat excoꝫicat

Ira sacramentū matrimonii questita sunt duo. Primo
de maleficiatis. Secundo de frigiditate.

Articulus decimus

Ira primū questitū est vtrū maleficiā impediant matri-
monium. videtur qꝫ non qꝫ opus dei ē fortius qꝫ dyaboli.
Sꝫ mrimoniū ē opus dei. maleficiū hō opꝫ dyaboli. qꝫ mrimo-
niū ē fortius maleficiū. nō qꝫ impedit p̄ ipsum. Contra. Ma-
tor ē p̄as demonis qꝫ hominis. Sꝫ hō pōt mrimoniū impedire. qꝫ
⁊ demō. R. dō qꝫ mrimoniū ē quasi quoddā pactū. Nam per
mrimoniū vnꝫ tradit p̄tē sui corporis alteri ad carnalē copulā.
Constat autē qꝫ pactus de impossibili nullus ē cū nullꝫ possit se ob-
ligare ad impossibile. ⁊ ideo qñ aliquis obligat se p̄ mrimoniū ad
carnalē copulam si hoc sit ei impossibile mrimoniū nullus est.

Undecimum

Sed notandū est qꝫ impossibilitas carnalis copule et aliquo im-
pedito pueniēs pōt dupliciter considerari. qꝫ vel illud impedi-
mētū ē supueniēs mrimoniū iam cōsumato vel pcedēs. Si ē sup-
ueniēs tūc mrimoniū iam cōsumatū nūqꝫ soluit. Si hō impedi-
mētū pcedat tūc mrimoniū nō dūm cōsumatū soluitur. Rē cū
ca hoc sciendū qꝫ impedimētū hōdū vel sunt p̄pema vel adreptū
Si sunt p̄pema tūc mrimoniū illud simpliciter soluitur. Si hō
sunt rēpotalia tūc mrimoniū nō impedit simpliciter sed ad sp̄-
ita tūc qꝫ impedimētū in vniūqꝫ pcedat. De maleficiis autē sciē-
dū ē qꝫ quidam dicunt qꝫ maleficiū nihil ē. ⁊ hoc pueniebat
ex infidelitate. qꝫ volebant qꝫ demones nihil sunt nisi ymagina-
tione territi ledabantur. Fides hō catholica vult qꝫ demones sunt
aliquid ⁊ possunt nocere suis operationibus ⁊ impedire carnalem
copulā. ⁊ iō hōdū impedimētū si pcedat ⁊ sunt p̄pema vel dictum
est simpliciter impedit mrimoniū. Ad primū qꝫ dō qꝫ etiaz
dyabolus ē opus dei ⁊ nō solus mrimoniū. ⁊ inter opa dei vnū
est fornicatio ⁊ vnū impedit p̄ aliud magis forte. vñ cū dyabolꝫ
sit fornicatio ⁊ mrimoniū nihil prohibet p̄ ipsum matrimonii impediti

Articulus undecimus

Ira 2^o q̄situm est vtrū frigiditas impediat mrimoniū. vi-
detur qꝫ non qꝫ senes sunt frigidi ⁊ in cōtrabitu mrimoniū
In cōtrariū ē qꝫ nullus obligat se ad impossibile. Sꝫ impossibile est
frigidus carnaliter alicui copulari. qꝫ si ad hoc obligant se pactū
hōdū nullus erit. R. dō qꝫ frigiditas eadē rōne impedit ma-
trimoniū sicut maleficiū cū sit eadē impossibilitas in vtroqꝫ.
nihilominus tūc differit quātū ⁊ maleficiatū hō ē quidē impo-
tens nō tūc quoad oēs sꝫ quoad vnū tantū. Nam maleficiū cō-
sistit in ymaginatione vniꝫ respectu vnus mulieris in quātū. sꝫ
opandē demonis sit illi abbotatio impitꝫ mulieris quā p̄pter hor-
rores refugit ⁊ respuit. ⁊ ideo aliter impedit frigiditas ⁊ alter ma-
leficiū. Nam frigiditas impedit aliquē ita qꝫ oꝫ remaneat ab
qꝫ omni spe cōtrahendi si ab vnā impeditat. Un si aliquid aliquis
efficit potens oꝫ reintegrare primū mrimoniū. vñ frigiditas sol-
uit cōtractū ⁊ impedit cōtrahēdū. maleficiatꝫ hō impedit quantum
ad illā tantū. vñ daf ē licentia nubēdi alteri ⁊ mulieri similiter.
vñ maleficiū soluit cōtractū sꝫ nō trimit cōtrahēdū vt iam patet
Ad primū qꝫ dō qꝫ senes sunt frigidi nō quidē ad actū ge-

Quodlibet

nerationis sed ad generationē prolis. et ideo cuius possint carnaliter copulari non soluitur matrimonium. frigiditas vero que oīo carnalem copulam impedit soluit matrimonium.

Itē conuersationē vero humane vite quesita sunt quodammodo per comparationē ad proximum. Quodammodo per operationē ad res que in vltimo bono veniunt. Per operationē vero ad primum quod situs est de correctione fraterna. circa quod duo quesita sunt.

Articulus duodecimus

Primo vix debeat aliquis in publico vel in privato corrigere proximum vel fratrem suum. videtur Math. 18. Si peccauerit in te frater tuus vade et corripe eum inter te et ipsum solum. videtur ergo occulte sit corrigendus frater delinquens. Contra Ad Thim. 5. Peccantem coram omnibus argue. Preterea aliquę conditiones hoc habent. scilicet publice corrigantur. R. 2. d. q. 2. h. m. d. i. correctio ex caritate debet procedere. et ideo de quibus frater frateram correctio et ideo ordinē fratere correctionis sumere sicut ordinē caritatis. Ideo autē caritatis est ut quis bono proximo sperat corde bonum. Itē ut velit bonum proximo et conscientie et fame. et in his magis velit bonum conscientie quam vtilitatem haberi non potest. Et ideo his consideratis credo quod si esset aliquis peccatum carnale seu spirituale quod argeret in deum timens multitudinem statim et reuelandum cum responderet bonum corde in ordine caritatis ut dicitur de bono proximo siue sit fame sine conscientie. Quia vero non timetur multitudinem detrimens tunc deus quis vtilitatem custodire. scilicet bonum fame et conscientie corrigendo occulte inter te et ipsum. Si autē ex hoc correctio non sequatur tunc secundum ordinē euangelii debet seculi adhibere alium vel etiam referre ecclesie. nihilominus tamen et in hoc fermandum est ordo ut si peccatum sit publicum publice corrigatur si vero occultum occulte. et ideo dicitur. Si peccauerit in te frater tuus. i. te sciente solum. et quantum ad occultum. Quod autem de publico dicitur. Peccantem coram omnibus argue. et sic solum ad primum vtilitatem potest. Ad aliud vero dicitur quod illud dicitur dicitur ordinatum est et seruari deus in his quod arguit in publicum et detrimens societatem et collegii.

Articulus decimustertius

Secundo quod vix si aliquis sciat peccatum proximi peccat mortaliter referendo illud statim prelo suo. videtur quod sic quod facere contra ordinē euangelii est peccatum mortale. Si statim referre prelo est contra ordinē euangelii ergo peccatum mortale. Contra est quod hoc faciunt multi viri perfecti qui nullo modo hoc facerent si esset peccatum mortale.

Undecimum

Preterea prelo possunt non solum de preteritis sed et de futuro prebere cautelam. et ideo si eis referatur non videtur esse peccatum mortale.

R. 2. d. q. 2. h. m. d. i. de correctione fraterna est intelligendus sicut alia verba que dicitur pertinentia ad humanos actus feruari deus ergo dependet a caritate. et ideo dico quod semper cum debet circumstantiis intelligenda sunt. Scilicet est autem quod in criminibus tripliciter proceditur sicut iura que per inquisitionem. et hoc est in partibus publicis. et non deus fieri nisi peccata clamor aggregationis. Itē per denunciationem et per accusationem. et hoc est in primis. Si autem procedatur per accusationem tunc debet fieri prescriptio quod obligatur accusans ad rationem. et in hoc intenditur ut finis bonus reipublice. unde hoc potest fieri sicut voluntatem siue publice siue priuati. Si autem procedatur per denunciationem tunc debet precedere fraterna ammonitio. quod finis huius est emendatio proximi. et ideo de seruari ordo fratere correctionis. vix autem statim cuius sciat fratres suos peccasse debeat denunciare prelo dico quod in his distinguendum est de peccatis subditis et prelati. Nam si ego scio quod frater per me corrigitur tunc non debet hoc denunciare prelo. Si autem videtur quod hoc melius fiat per prelatum et prelatum nihilominus sit pius discretus et spiritualis non habens rancorem seu odium aduersus illum subditum tunc licite potest hoc denunciare sibi. et tunc non dicit ecclesie quia non dicit et sicut prelo sed sicut persone proficenti ad correctionem proximi et emendam. Sed quia propter conditiones diuersas prelatorum et subditorum non potest in hoc dari generale iudicium. quia aliquando prelatum vel mouetur ad odium aduersus subditum vel subditus non bene ferret verba prelati ideo tenendum est hoc pro regula que in omnibus illis semper seruanda est caritas. et quod melius et magis expedire videtur. et si hoc intendat se emendam proximi seruet quantum potest bonum caritatis tunc denunciando non peccat. Si vero denunciat cuiusque persone hoc est malicia et prout proximus confundatur vel deprimatur tunc denunciatio siue accusans peccat mortaliter. Ad primum ergo dicendum quod si statim aliquis referat prelo adhibens debitas circumstantias et considerans magis expedire non facit contra preceptum euangelii quod non dicit hoc ecclesie si persone proficenti ut dictum est. et ideo non peccat mortaliter. Ad 2. d. q. 2. h. m. d. i. quod etiam perfecti viri peccarent mortaliter si denunciando prelo vel aliqui persone intendere aliquid quod est contra intentionem precepti. Ad tertium dicitur quod si aliquis referat prelo culpam proximi intendens vel cautelam in futurum vel aliquid bonum quod ad emendam proximi viderit expedire non peccat.

Quodlibet

Si antes hoc sine prelo sine alicui amico suo ex malicia referat tunc peccat mortaliter. De si ex incaute alicui dixerit qd ita tñ qd nō proeniat inde aliud vel infamia vel vituperus proximo de linquenti tunc non peccat mortaliter licet incaute agat.

Incipit quodlibet duodecimum

Uesitum est de rebz que sunt supra hoies z de rebz hūis manis. Circa primum questus de deo de angelis z de celo. Circa primum questum est de deo quantum ad suum esse. quantum ad suas potentiam. quantum ad eius p̄destinationē

Articulus primus

Ira primus q̄stus est utrum in deo sit tantus vnus esse. s. essentialē. vel p̄ter illud sit etiam in deo esse personale. et videtur qd sic. qd aliud ē patre esse aliud filius esse z aliud spiritus sanctus esse. sed esse essentialē nō ē aliud z aliud. g. ad. Preterea. propriū forme ē qd det esse. S; in diuinis sunt tres proprietates p̄sonales que obtinēt vicē forme. g. ad. Contra. Aug. dicit. In diuinis tantus vnus esse. R. d. qd v̄itas fidei h; qd in diuinis solus est distinctio que ē h; relationes oppositas. relatio autē sicut z q̄libet forma h; esse et p̄patione ad illud cui inest. vñ esse filiationis est p̄pationē ad subiectus cui inest. relatio autē in diuinis nō distinguitur ab eo cui inest vel in quo ē qd ē ip̄a res que refert. s; distinguitur solus ex parte eius cui opponitur. z ex hac pte nō p̄siderat esse relationis sed distinctio z oppositio eius. z id ē in deo vnū tātus esse. s. essentialē. Ad primum g. d. qd esse dupl; dī. q̄nq; n. esse idē ē qd act⁹ entis. q̄nq; autē significat p̄positionē enūciatio⁹ nis. z sic significat actus intellectus. q̄nq; intelligi q̄n dī qd aliud ē cē patris z aliud filii nō p̄. mō. Ad 2^o d. qd sicut z quelibet forma paternitas facit esse salicet patrem qui est diuinum esse z facit tantum vnum esse in quantum paternitas facit esse.

Articulus secundus

Ende q̄stum est de potētia dei. Et p̄ utrum de⁹ possit facere p̄dicatoria sit esse. Secūdo utrum possit facere infinita l actu

Articulus tertius

D primus d. qd non. z hoc nō importat in deo ip̄fectionē potētiē. s; qd b; nō h; rōnē possibilis. Nam ois d; actiua p̄ducit effectus sibi similes. De autē qd agit agit in q̄ntus ē eius actus

Duodecimum

ergo effectus agentis est ens actu. quicquid g; repugnet ei qd est esse actu repugnat potentie actue qd esset si p̄dicatoria sit esset.

Ad 2^o d. qd esse aliquid infinitus actu possit suspicari ex p̄ aspectu qd esset impossibile qd sequeretur illud esse equale deo. s; hoc non sequit qd ei qd ē infinitus oibus modis nō ad equal illi qd est infinitum vno mō. Dato enim qd esse ignis infinitus secundum magnitudinem non adequabitur deo qd z si sit infinitus ignis in quāitate tñ est quid finitum specie. deus autē oibus modis est infinitus. Cuius g; q̄ritur utrum sit possibile deo facere aliquid infinitus in actu d. qd non. potentia. n. agentis per intellectū aliquid repugnat dupliciter. Vno qd repugnat potentie eius. Alio qd repugnat mō quo agit. Primo nō nō repugnat potentie dei absolute qd non implicat p̄dicationē. sed si p̄sideretur modus quo deus agit non est possibile. deus enim agit per suum intellectus z per verbus qd est formatiuis omnibus. vñ o; qd oia qd agit sunt formata. infinitus autē accipit sicut materia sine forma. Nam infinitus se tenet ex pte materie. Si g; deus hoc ageret sequeretur qd opus dei esset aliq̄d informe. z hoc repugnet ei per quod agit z mō agē di. quia per verbum suum omnia agit quo omnia formantur.

Articulus quartus

Ende q̄stum est de p̄destinatione utrum sit certa. z videtur qd non qd possibile est p̄destinationem dānari sicut Petrus si fuisset statim mortuus q̄n peccauit ip̄m negādo. Si tñ dicas qd h; dicta locutio est de dicto. Na. de re dō non. Contra. qd hoc h; locū in formis separabilibus. S; hoc forma que ē p̄destinatio est inseparabilis. R. d. qd p̄destinatio ē quedā p̄ diuine prouidentie. prouidentia autē dicitur dīrectionē aliquorū in finē z hoc p̄supponit scientiam z voluntatē. Sic g; p̄destinatio h; certitudinē ex pte scientie dei qd non pot falli z ex pte voluntatis diuine cui nō potest aliquid resistere. z ex pte. prouidentie qd certissimo mō dicitur ad finem cuius deus sit sapientissimus. Ad primum g. d. qd p̄destinatio h; certitudinē z tñ nō est necessarius p̄destinatus saluari s; remanet contingens. Dicitur est. n. qd h; certitudinē ex scientia voluntate z prouidentia. z nullis illorū contingentiā impedit. Scientia non qd scia dei ē futurorū p̄t sunt in p̄nti z h; hoc sunt determinata. voluntas nō qd voluntas dei ē p̄ncipius totius entis. g; non cadit sub ratione contingente vel necessitatis sed hoc efficiunt z ordinantur ex dei voluntate. z sic ip̄a dei voluntas facit qdā esse contingētia p̄parando cās contingentes illis rebz quas vult esse contingētes. z

Quodlibet

similiter necessarias causas rebus et effectibus necessariis et sic voluntas dei semper impletur. non tamen omnia necessaria eveniunt. sed eo modo quo deus vult ea esse et vult quod sint contingenter. Ad 2^o dicitur quod bona et distinctio. sed ad obiectum de formis dicitur quod aliter est de formis realibus et aliter de partibus que importat aliquid per se ad actum rationis. quod in primis scilicet realibus si in eis debet habere locum talis distinctio oportet esse se parationes in re et in consideratione. in secundis non requiritur scilicet quod res illa cadat supra aliam considerationem. sic dico quod esse predestinationis potest considerari vel ut in se vel ut divine cognitioni relatum. et sic uno modo attribuitur ei quod possit damnari. alio modo non.

Articulus quintus

Emde dicitur est de fato vix omnia subsint fato. R. 2^o dicitur quod oportet scire quid sit fatum. et sic postea facilliter patebitur ad propositum. videmus autem multa contingenter evenire et ideo olim fuit dubium vtrum ista que variabiliter et inordinate contingunt reducantur in aliquam causam ordinantem et qui dicunt quod non dicunt fatum nihil esse et Zullus dicit. Quidam dicunt quod in aliqua causa superioris ordinantur et isti notantur fatum a for fatum quasi hic omnia sunt prefaata a quadam superiore causa. sed hoc est triplex opinio. qui dicit in. reducerunt hoc in quandam seriem causarum quod dicit fatum sicut loysi qui dicunt quod nihil est ut non habeat causam et posita causa necesse est ponere effectum. Si ergo evenit vel est talis effectus habuit causam et hoc causa causam et sic deinceps. sicut aliquis est officus de nocte quod exiit domus. quare exiit domus quod sinitur. quare hoc quod falsa comedit. et sic quod comedit falsa quod necessitate moritur. Aristoteles responderet negans duo prima. 2^o quod non quicquid fit habet causam. sed tantum quod fit per se. Quod autem ego occidat me evenit esse per accidens. 2^o dicit quod non posita causa ponitur effectus quod potest impediri et ideo non sequitur vel non statim causas. Alii reducunt hoc in aliam causam. scilicet in corpus celestium. ex quoque necessitate dicunt omnia accidere. unde dicunt quod fatum nihil aliud est quam vis positionis syderum hoc autem opinio dupliciter est falsa. Primo quantum ad res humanas que proveniunt ab intellectu qui cum sit virtus incorporea non subiacet actioni alicuius corporis. et ponere aiam subiacere virtuti corporis celestium nihil aliud est quam ponere intellectum non differre a sensu ut dicit philosophus in 2^o de anima in fine. tamen per accidens et occasionaliter subiacet aia celo in quantum intellectus afficitur per passiones huius corporis. non tamen ex necessitate movetur ab eo. Secundo quod multa in rebus naturalibus contingunt que non accidunt ex necessitate celi

Duodecimum

sed per accidens et non habent causam. Alii reducunt omnia hec in causam supra celestem. scilicet in providentiam dei a qua omnia sunt preterminata et ordinata. et sic illos fatum est quidam effectus providentie quod providentia nihil aliud est quam ratio ordinis vix. put est in mente divina. fatum vero est applicatio illius ordinis prout est in rebus. Cuius Boetius fatum est in mobilibus dispositio rebus mobilibus inherens. Sic ergo accipiendo fatum potest dici quod omnia subiacunt fato. vix dicitur Dese. z. super illud. Non vocabis vltra baalis sed vir meus. quod idem est vix quod deus non vult hoc quod baalam nominat erat cuiusdam gentium et ideo sunt vitanda nomina gentium quibus nec nota invenit habere causa et ideo Aug. dicit. Si quis hoc modo intelligat fatum huiusmodi teneat. linguas corrigat vix non dicat fatum sed providentiam dei.

Articulus sextus

Emde questum est de angelis. et circa hoc quosita sunt duo. Primum vix esse angelis sit accens eius. et videtur quod non quod accens intelligitur inesse alicui presententi. angelus autem non preexistit ipsi esse. Contra. Dicitur dicitur. R. 2^o dicitur quod opti. Quod fuit quod unum et ens semper predicantur accens. hoc autem non est vix. quod unum prout convertitur cum ente significat substantiam rei et similiter ipsum ens. Sed unum prout est principium numeri significat accens. Scilicet videndum ergo quod unum quodcumque quid est in potentia et in actu fit actus per hoc quod participat actum superiorum. per hoc autem aliquid maxime fit actus quod participat per similitudinem primum et purum accens. Primum autem accens est esse subsistens per se. unde completio unum quodcumque recipit per hoc quod participat esse. unde esse est completio omnium forme. quod per hoc completum quod habet esse et habet esse cum est actu. et sic nulla forma est nisi per esse. et sic dico quod esse substantia re rei non est accens sed actualitas cuiuslibet forme essentialis sine materia sine cum materia. et quod esse est completio omnium inde est quod proprius effectus dei est esse et nulla causa dat esse nisi in quantum participat operationes divinas. et sic proprie loquendo non est accens. et quod Dicitur dicitur dico quod accens dicitur large dicitur quod non est per essentiam. et sic est esse in rebus creatis quia in solo deo esse est eius essentia.

Articulus septimus

Secundo questum est vix symbolus cognoscat cogitationes hominum. R. 2^o dicitur quod cognoscere cogitationes cordis potest contingere dupliciter in se et per se et in aliquo effectu. Primo solum dei est Jere. 5. Primum est cor hominis et inscutabile. unde nec angeli sic eas

Quodlibet

cognoscunt. cuius ratio est triplex. vna propter debilitates esse qd̄
habent eo q̄ supra gradum quo aliquid est ens in potentia ē gra-
dus quo res sunt in aīa. Alia rō ē q̄ qd̄ ē in vīte causē alicui
non potest cognosci nisi a causa q̄ nata est mouere illam. volunta-
tem aut̄ mouet solus deus. Tercia ḡ oēs cogitationes dependēt a
voluntate sicut a sua cā solus deus eas cognoscit. Alia rō ē quia
angeli illa q̄ cognoscunt naturaliter cognoscunt p̄ species natura-
liter in dītas. r̄ b̄ sunt species rer̄ naturalium. non aut̄ cogitatio-
nis q̄ hec non reducit̄ ad cām naturā. vel non p̄tinēt ad cog-
nitōnē naturalium. tñ per effectus cogitationū cognoscunt cogi-
tationes. sicut r̄ hō facit eis ipsi subtilius cognoscunt effectū qui
causant̄ et cogitationibz. Nā sc̄m cogitōnes hō afficitur ali-
qua passione r̄ per has mouetur cor r̄ hos motus subtili? ipsi cog-
noscunt q̄ nos. et sic aliquid cognoscunt de cogitationibus cor-
dis. r̄ hoc Aug. dicit in li. de diuinationibus demonū. h̄ alibi dī-
cat q̄ determinare in eis talē cognitionē sit presumptuosum.

Articulus octauus

Ende q̄situs ē de celo. r̄ circa hoc q̄sita fuerunt. primo vtruz
celum vel mundus sit eternus. R. 2. d. q̄ non. S. m. d. u. z
inceptis ē de numero eorū q̄ cadunt sub fide non sub dēmonstrati-
one. Nam q̄ dependēt ex simplici voluntate dei p̄t esse r̄ nō esse.
r̄ ad hoc q̄ sit non inducit̄ aliqua necessitas ex parte dei. diuina
aut̄ bonitas q̄ ē finis rer̄ pōt ita esse n̄ sit mūd? sicut si sit mūd?

Articulus nonus

Secūdo q̄sitū est vtruz celis sit aīatū. R. 2. d. q̄ de hoc diuer-
simode sentiunt doctores ecclesie. Hiero. n. dicit sup̄ ecclesia
sē. q̄ sol ē aīatū. Dam. hoc negat. r̄ hec differentia ē etiā apud
pb̄s. Plato. n. r̄ Aristo. ponit̄ corpa sup̄ celestia afata esse. Ana-
rago. non. r̄ ideo legitur fuisse oculus. Ego autē dico sc̄m Aug.
z. sup̄ Gen. ad lram. q̄ non refert̄ ad fidē vtruz sic vel aliter sit. vñ
hoc nō determinat in ench. addens q̄ si ponam? corpa celestia esse
afata nō iō erunt in iudicio tres ordines iudicā doz. s. angeloz r̄
hoim r̄ aīaz. q̄ ille aīe p̄t abuntur eis angelis. r̄ hoc sensisse vi-
detur ille qui fecit p̄tationē eis dicit. celi colorz q̄ vītes. r̄ iō p̄

Articulus decimus

Ende q̄situs ē de hōe quāntus ad naturā. r̄ quāntus ad gra-
tias. r̄ quāntus ad culpā. Circa primū q̄sita sunt tria. Primo
quāntum ad aīam. Secūdo de cognitione aīe. Tertio de effectū

Duodecimum

cognitionis. Circa animāz questita sunt duo. Primo vtruz aīa per
ficiat corpus immediate vel mediāte corporeitate. R. 2. d. q̄ in
nullo corpore ē nisi vna forma subālis cui? ē ratio triplex. prima
est q̄ si plures sequēs nō erit forma subālis que facit esse simpli-
citer sed solū accidentalē que facit esse hoc. Item si sit acquisita for-
ma subālis nō erit generatio simpliciter. Itē q̄ nō esset p̄positū
ex aīa r̄ corpe vnum simpliciter h̄ duo simpliciter vniū per actūs
Si dicatur corporeitas forma corpe corporeitas dī duplī. q̄n q̄
tres diuisiones. r̄ b̄ nō ē forma subālis h̄ access. ad q̄ dī q̄da
forma er̄ qua puenit trina diuēsiō. r̄ hec nō ē alia a forma specifica

Articulus undecimus

Secūdo vtruz aīa sit extraduce. R. 2. d. q̄ Aug. hāc que-
rionem nō determinat h̄s indeterminatāz relinquit li. de ec-
clesiasticis do. sed ille liber nō ē Aug. h̄ Singuadiū. Grego. etiāz
non vult determinare. Credendūz ē tñ q̄ non. r̄ ē vna rō p̄bi li. d.
afalibus. q̄ impossibile ē q̄ vñs corporea. p̄ueat id q̄ excedit
corpus. vñs aut̄ seminis est vñs corporea. Alia rō est. 7. meth.
q̄ enim quidam posuerunt q̄ forme naturales sunt ex creatione
Cum enī materia aeris recipit formam ignis aut̄ merat r̄ sic ē la-
titatio aut non. q̄ fit de nouo non ex aliquo sed ex nihilo ḡ crea-
tur. soluit pb̄s q̄ forma non fit sicut nec ens vel esse habēs p̄ se.
sed fit p̄positū qd̄ habet esse subsilens. Si ḡ ē aliqua forma q̄
per se subsistat illa bz p̄ se fieri. aīa aut̄ bz esse p̄ se subsilēs r̄ rema-
net corruptio corpore. r̄ ita oīz q̄ habeat suum fieri.

Articulus duodecimus

Ende questum est de cognitione hōis vtruz intellectus hu-
manus cognoscit singularia. R. 2. d. q̄ aliquid cognos-
citur duplīter. directe r̄ indirecte. s. per reflectionēz. Differt autēz
inter intellectum humanum r̄ diuinum quia humanus non cog-
noscit directe singularia diuinus autē sic. q̄ cognoscit sit per simi-
litudinē cognoscit in cognoscente r̄ hec ē in intellectu nostro per ab-
stractionē a dītōnibz indiuiduābz r̄ a materia. r̄ ideo cū recta
cognitio sit p̄ species ideo nō cognoscit directe nisi vñ. intellectus
aut̄ diuinus cognoscit nō per similitudinē a re acceptā h̄ per extrē-
sionē sine essentia ad res. r̄ hec similitudo. s. diuina essentia in deo est
oīm q̄ sunt in re exīssa similitudo. r̄ iō directe cognoscit quicquid est
in re r̄ qd̄ p̄tiner ad materiā indiuiduāle. S. q̄res pb̄s si sepat?
est intellect? r̄ cognoscit q̄ sunt in materia dicit q̄ oīz q̄ b̄? cognoscit
D. .1.

Quodlibet

dicendum qd aliter est in sacramento penitentie ⁊ aliter in quibusdam aliis sacramentis. Nam in quibusdam qd hz ordinis pot est hoc ipso inducere effectus sacramenti in ot casu. i. in illis in quibus qd est effectus sacroz o res calles extra sacm. Un sacerdos degra datus ⁊ excoicatus licet peccet in pccat. ⁊ sacerdos degra consecratus qd pferat caracte. In penitencia aut non imprimitur caracte nec effectus nisi iustificatio penitenti qd n pot fieri nisi p ptaez iudicatus. No hns aut cura aiaz no hz banc ptaem.

Articulus decimusseptimus

Secundo vtz liceat in aliquo casu revelare pfeffione. R. 2^o qd non nec verbo nec facto nec nuto nec aliquo signo ⁊ facere contra est sacrilegium. Nam ita est in sacramtis nove legi qd efficiunt qd figurant. effectus aut penitentie est occultatio peccatoz ab oculis dei viuentis. ⁊ hoc occultatio significatur per secreta pfeffionis. ⁊ ideo sicut prophane sacm qui pccat corpe ⁊ sanguine xpi de alio qd de pane ⁊ vino ita eet revelas sacrileg.

Articulus decimus octavus

tertio vtz liceat appetere episcopatum. R. 2^o qd ⁊ vtingit appetere patione duplctur. aut ppter necessitate vrgente aut non vrgente. primo mo duplctur. vel qn imponitur a superioi vel qn no inuenitur aliquis qui velit onus pationis subire tali necessitate existente meritorium est appetere. vii. Isa. 6. Quem mittas ⁊ quis ibit nobis respondit. Ecce ego mitte me. tñ au dixit se indignum. Secundo modo. i. qn non vrget necessitas sic no licet qd non potest carere aut vicio iniusticie si velit se minorum pretere maioribus. aut vicio presumptionis si reputet se sufficientes pferre aliis. vii. Criso. Primatus ecclesiasticos capiscere necius sum nec vile super illud. reges gentium ⁊c.

Articulus decimusnonus

Ende questum est de effectus sacroz vtz paterinitas canetur ex bambulis ad sacra pita ex cathedra pmo ⁊ bmo. ⁊ vi demq qd sic. Dicit. n. quedas decr. qd a primo pabulo salis no potest fieri vroz. qd contrahitur ibi compaternitas. Pretere cathecuminus censetur xpianus. Sed qui dat xpianissimum efficitur compat. ergo ⁊c. R. 2^o quedam dicunt qd omnia illa sacramta talia sufficiunt ad causandum compaternitate. Quidaz dicunt qd solum contrahitur quantuz ad tria scilicet in cathedra baptilis

Duodecimum

et confirmatione. Sed mihi videtur qd solum contrahitur in duobus scz in baptilis ⁊ confirmatione. qd co paterinitas similitudo quedam est paterinitas. paterinitas autem non fit nisi in generatione. ⁊ ideo non solum in illis sacramtis in quibus est quedaz generatio spiritualis contrahitur compaternitas que matrimoniu impedit. Ad primum ergo dicendum qd illa non sunt intelligenda sigillatim sed sunt accipienda collectiue ⁊ simul qd qui in omnibus istis adest efficitur pater. Ad 2^o qd qd cathecuminus dicitur xpianus p fidem non per baptilis que nondum suscepit ⁊ ille qui dat xpianissimus qui dat sacramentum baptilis.

Articulus viciesimus

Ende questum fuit vtz sit vna ecclesia que fuit in prin cipio tempore apostolorum ⁊ que est modo. Et videtur qd no. quia nunc non vtiur eidem regulis. Tunc enim prelatt erat sine auro ⁊ argento in sonis suis. ergo ⁊c. Pretere non legitur qd xpianus et apostoli habuerint castra. modo autem ecclesia habet. ergo ⁊c. Contra Math. ultimo. Ecce ego vobiscum sum vsqz ad consummationem seculi. hoc autem non intelligitur tantuz de apostolis quia omnes mortui sunt ⁊ adhuc seculus non est consummatum. ergo ⁊c. R. 2^o dicendum qd eadem est numero ecclesia que tunc erat ⁊ que nunc est. quia eades fides ⁊ eadem fidei sacramta eadem auctoritas ⁊ eadem professio. vnde dicit aplos. Diuisus est xpianus. abst. Ad primum ergo dicendum qd verba Mathei tripliciter exponuntur. Dyk. ⁊ Amb. exponunt secundum sensum militum dicentes. Nolite portare aurum ⁊c. i. nihil in spiritibus ministris auro vendatis. non duas tunicas. i. non dupplicem animum habeatis. Alii exponunt ad litteram et vna expositio est Aug. qui dicit qd illa verba non dicuntur per modum precepti sed permissionis ita qd qui non seruat no peccat ⁊ qui seruat melius facit vt susensus. Nolite portare. i. quando itis ad prandium nolite solliciti esse de expensis quia debentur vobis a populo. Dignus est enim operarius ⁊c. quasi diceret. ideo permitto qd no portetis qui digni estis accipere ab aliis quibus predicatis. Paulus hoc non seruauit ⁊ tamen contra regulam hanc non fecit sed supererogauit. Alia expositio est aliorum sanctorum qui dicunt qd hec dicta sunt preceptiu sed hoc preceptus datus est non ad seruandum sed ad primam missionem. bis enim eos misit scz ante passionem iudeis ⁊ post resurrectionem gentibus. In prima

dirit eis. In viam gentium ne abieritis. In secunda dicit. Docere omnes gentes. In prima mandauit q̄ predica seruarent non alit in secunda. r ratio huius est q̄ in prima solus mittebantur ad iudeos apud quos consuetum erat q̄ magistr̄i eorū ab eis sustenta concesso. apud vero gentiles non erat buuissimodi consuetudo q̄ apud eos non erant b̄m̄di predicator̄. Et ideo fuisse eis sc̄ndalium r visum fuisse eis q̄ pro questu ap̄t̄i predicaēt. r id̄ Paulus hoc preceptum non seruauit in gentibus. et ideo dominus in secunda missione dicit. Nunc qui habet faculum tollat similiter r peram. Ad secundum dicendum q̄ Aug. respondet in epistola contra donatistas. r habetur super illud. ps̄. quare fremuerunt gentes. distinguunt enim diuersa tempora ecclesia. fuit enim tēpus qui aliterunt reges aduersus xp̄m r in illo tempore non solus nō dabant fidelibus sed r eos occidebant. Aliud vero tempus ē nūc quo reges intelligunt r eruditi seruiunt domino ih̄u xp̄o in timore r̄. r id̄o in isto tempore reges sunt vasalli ecclesie. r ideo ē al̄ status ecclesie nunc r tunc non tamen est alia ecclesia.

Et̄nde q̄stus ē de v̄nibus. Primo de quadā v̄tute intellectuali. s̄. de veritate. Secūdo de v̄tutib⁹ moralib⁹. De veritate q̄sita sunt duo. Primo de fortitudine veritatis. Secundo de confirmatione veritatis que est per iuramentum.

Articulus vicesimus primus

Ira primū q̄stum ē v̄t̄ veritas sit fortior inter v̄nū r̄ gem r mulierē. r videtur q̄ v̄nū q̄ imitat marine boi ad hoc q̄ se exponat periculo mortis. Item q̄ difficilium h̄s etiam regibus. Contra. El̄re. fortior est veritas. R̄. r̄ d̄ q̄ hoc est questio propoita inuenibus diffusolucida in El̄dra. Sciendum q̄ si consideremus ista quattuor secundum se sc̄ v̄nū r gem r mulierem r veritatem non sunt p̄parabilia q̄ non sunt v̄nū generis tamē si considerentur p̄ p̄parationē ad aliquē effectus p̄currunt in v̄nū r sic possunt comparari. Dic̄ aut̄ effectus i quē p̄uenit r p̄t̄ ē imitatio cordis humani. Q̄d̄ ḡ inter ista magis imitet cor hois videndum est. Sciendum est q̄ imitatum hois quoddam ē corporale r aliud est aiale. r hoc est duplex. sensibile r intelligibile. Intelligibile etiam est duplex. sc̄. practica r speculative. Inter ea autem que pertinet ad imitantia naturaliter secundum dispositionem corporis habet excellentiam v̄nū q̄

facit per talēta loqui. Inter ea q̄ pertinet ad imitandum appetitū sensitiuum excellentius est delectatio r p̄cipue circa venerea. r sic mulier est fortior. It̄es in practicas r in rebus humanis que potest homo facere maximam potestates habet r̄. In speculatiuis summm r potentissimū est veritas. nunc aut̄ vires corporales subiciuntur v̄rib⁹ aialib⁹. vires aiales intellectuales r intellectuales practice prebilitatis. r id̄o simplr veritas dignior ē r excellentior r fortior

Articulus vicesimus secundus

Eandē queritur v̄t̄ accipiens doctrinam alicuius expecti menti sub iuramento nō comunicandi teneatur seruare iuramentum. r videtur q̄ sic. quia sic obligatus non debet facere aliquid q̄d̄ vergat in detrimentum illius qui dedit vel qui docuit hoc autem esset si alius comunicaret. ḡ. r̄. Preterea comunicare tale expectimentum nō tenetur q̄ parte salutis eterne alicui. Cū ergo non teneatur alteri comunicare non debet sic obligatus comunicare. Contra. Non comunicare salubre remediū siue quodcūq̄ bonum est p̄ra caritatem. ḡ. r̄. R̄. r̄ aliter dicendum est hic simpliciter r aliter in casu. simpliciter loquendo non tenetur sic male fecit iurando. iuramentum enim non solum amittit vis q̄ iuramentum est illicitum sed iurando peiorat q̄ iuramentum obligans debet habere iudiciū iusticiam et veritatem. sed r̄si iuro quandoq̄ aliquid q̄d̄ licet mihi non facere. puta nō ire ad ecclesiam non licet tamen iurare. q̄ licet sit mihi licitum pro aliquo tēpore non facere vel dimittere b̄m̄di bonum q̄d̄ est ad ecclesiam ire non tamen licet mihi iuramentum interponere r animus obfirmare ad aliq̄d̄ bonū non faciendum. q̄ hoc ē facere p̄ra spiritum. s̄. r ideo iuramentum p̄ra omne id̄ q̄d̄ est de genere bonorū est illicitū r nō ē seruandū. n̄ in casu seruare tenet. puta si ille vel alius sufficiens medic⁹ p̄fens esset r para? esset curare r vti illo exp̄m̄e to in salute corporale aliorū. r sic patet solutio ad obiecta.

Et̄nde q̄stum ē de v̄tutibus moralib⁹. Et primo de v̄tutib⁹ s̄. r̄. s̄. r̄ specialiter de quodā actu iusticie. s̄. de restitutione.

Articulus vicesimus tertius

Ira p̄ q̄stum ē v̄t̄ v̄tutes morales sint p̄nere. r videtur q̄ non q̄ acquiruntur ex actib⁹ qui sunt diuini r distincti. ḡ. p̄t̄ acquiri vna h̄s sine alia. Preterea Aug. dicit. Nihil p̄ra dinaz finaz dicit q̄ dicit q̄ q̄ h̄s vna si h̄s oēs. Preterea v̄tutes habet ex p̄ductiōe q̄ r̄q̄nt̄ ip̄s. R̄. r̄ s̄. r̄ oēs s̄ oēs q̄ sic. illo loquido

Quodlibet.

de virtutibus in communi duplex ratio assignatur a diversis s³ q^o diversimode locuti sunt de virtutibus. virtutes enim cardinales dupliciter accipiuntur ab aliquibus. Quidam enim dicunt virtutes esse quosdam modos generales qui requiruntur in omni virtute puta q^o fortitudo est quocumq^{ue} firmitas animi in quibuscunq^{ue} rebus. temperantia est moderantia animi in omnibus rebus et sic de aliis. Et secundum istos necesse est q^o virtutes sint connere quia illi modi generales requiruntur in omni virtute. et si aliquis horum defuerit non est virtus aliqua q^o si temperantia rectitudinem non habeat que est iusticia vel non habeat animi firmitatem que est fortitudo. et sic de aliis non est virtus. et hinc modus Aug. ponit. 3. de trinit. magister in. 3. sententiarum. Alii autem accipiunt distinctionem harum virtutum secundum determinatas materias. sicut Arist. et peripatetici. unde prudentia s³ p^obi non est recta ratio omnibus sed solum in agibilibus. similiter iusticia non dicitur rectitudinem animi circa inquisitiones omnium causarum. sed tantum circa mutationes et distributiones et actiones humanas que sunt ad alterum. Fortitudo etiam dicitur firmitas animi non circa omnia s³ circa ea in quibus est difficultas animi fortem habere scilicet circa pericula que sunt in bellis. temperantia vero est circa ea in quibus est difficultas animus moderare scilicet circa delectationes quibus et tactus que sunt maxime delectationes non in quibuscunq^{ue} aliis concupiscentis. sicut scientie vel pecunie. et sic etiam loquendo de virtutibus virtutes morales sunt connere. cuius operationis ratio accipitur s³ p^obi ex parte prudentie q^o nulla virtus potest haberi sine prudentia. et impossibile est habere prudentiam sine virtutibus moralibus cuius ratio est q^o prudentia nihil aliud est q^o recta ratio agibilium. Impossibile est autem rectam rationem habere re circa aliquid nisi et recta ratione circa principia. principia autem agibilium sunt fines virtutum. et circa fines virtutum nullus bene se habet nisi per habitum illius virtutis. et sic necesse est q^o prudentia habeat secum alias virtutes morales. similiter alie non possunt haberi sine prudentia. Potest enim aliquis habere inclinationem naturalem ad actus aliquis virtutis sine prudentia. et quanto habet maiorem inclinationem sine habitu virtutis tanto peius est et plus spingere potest sine prudentia. sicut patet de illo qui habet fortitudinem naturalem sine discretionem et prudentiam. Et ideo dicit Greg. Cetera virtutes nisi ea que agunt prudentem agant. Est et alia ratio operationis in virtutibus gratuita propter caritatem in qua

Quoddecimum

connectuntur q^o qui habet caritatem habet omnes virtutes gratuitas. et similiter qui habet unam habet caritatem. Ad primum g^o d^o q^o actus non sunt diversi s³ virtutes. q^o non potest esse actus temperantie sine actu fortitudinis nec fortitudinis nisi cum actu temperantie. Ad 2^o d^o q^o hoc dicitur q^o non probatur per auctoritatem biblie. Ad 3^o d^o q^o non dicuntur morales a sine ordine sed a more. et dato q^o indigeant tempore tamen non habent virtutem nisi sit p^obi ens.

Et inde questio est de restitutione que est actus iusticie. Et circa hoc q^o sita sunt tria. Primo de illis qui propter partes sunt extra civitates. Secundo de eo qui mala fide longo tempore percipit. Tertio de eo qui aliena consumpsit.

Articulus vicesimusquartus

Ira primum q^o ut expulsi propter partes possunt expectare bona sua ab illis qui sunt in civitate manentes. et videtur q^o non. q^o multa de his qui sunt in civitate culpam non habuerunt ad eorum expulsiōem et sic puniuntur aliqui pro culpa alterius. Preterea expulsi fuerunt extra preter ecclesie et sic iustum bellum. g^o actio est extra eos et sic damna eis non sunt restituenda. Preterea secundum p^obi aut mutatur ordo civitatis non remanet eades civitates. sed cum mutatur dominus et principatus mutatur ordo. et sic non est eadem civitas. g^o expulsi non pertinent a modo ad civitates que prius erant. g^o non tenent eis ad restitutionem. Contra qui spoliatur a raptore potest petere et accipere ea que sunt sibi ablata. g^o illi expulsi. R^o d^o q^o aut sunt expulsi iniuste. propter eorum culpam et sic non possunt petere amissa. aut iniuste. i. sine culpa et sine debito ordine iusticie et sic possunt petere. Si autem habent superiorem debent per superiorem petere sibi restitui. si autem non habent superiorem ipsam possunt si possunt recuperare.

Ad primum g^o d^o q^o non puniuntur sic aliquis pro peccato alterius sed pro suo q^o maiores oia faciunt auctoritate et favore populi et sic populus in favendo maioribus fuit in culpa. Preterea illud intelligitur de pena spirituali qua nullus puniatur sine propria culpa non de corporali qua frequenter vni^{us} pro alio puniatur. Ad 2^o d^o q^o in q^o iniuste agunt sunt peccata in q^o iniuste extra ecclesias. Ad 3^o d^o q^o hoc sit eadem p^one maiestas et teneat sibi. alie oia si tenent.

Articulus vicesimusquintus

Secundo q^oretur utz ille qui mala fide percipit tenet ad

restitutionem. et videtur quod non quod lex dicit quod qui etiam mala fide prescribit acquirit dominium. Contra. Dece. dicit quod tenetur nec acquirit dominium. R. qd dicitur circa hoc est contrarietas iuris civilis et canonici. quod si ius civile talis prescriptio tenet: si ius canonicum talis prescribere non potest. Et ratio huius contrarietatis est quod alius est finis quem intendit cuius legislator. scilicet pacem servare et salutare civem que impeditur si prescriptio non curreret. quicumque enim vellet posset venire et dicere illud fuit meum quocumque tempore. finis autem iuris canonici tendit ad quietem ecclesie et salutem animarum. nullus autem in peccato salvari potest nec penitere de damno vel de alieno nisi ratio penset. Et ideo dicitur quod si quis prescribat bona fide possidendo non tenetur ad restitutionem etiam si sciat alienum fuisse post prescriptionem quod lex potest aliquem pro peccato et negligetia punire in re sua et illam alteri dare et concedere. sed qui mala fide prescribit tenetur emendare et satisfacere reddendo damnum quod intulit. Ad primum ergo dicitur quod verum est quod omnia sunt principum ad gubernandum non ad retinendum sibi vel ad vendendum aliis. et si que leges tales sunt tyrannice sunt et non absolvent a conscientia sed a foro iudiciali et violentia.

Articulus vicimus sextus

Et ratio habetur verum ille qui rem alienam presumptum tenetur ad restitutionem. et videtur quod non quod ille cuius res fuerat non habet actionem in presumpto rem. intelligitur si non habet casum in prescriptione. Contra. Ille mala fide possedit alienum quod presumptum R. qd dicitur tenetur. cuius ratio est quod quilibet tenetur ad faciendum iustitiam alteri. consistit autem iustitia in quadam equalitate. unde nisi re interpretetur equalitas non potest aliquis esse iustus. Inequalitas autem fuit quod presumptum rem non suam. et ideo dicitur quod reddat. Ad primum ergo dicitur quod licet non habeat actionem in eis qui presumptum ius civile. habet tamen si ius divinum cuius finis est salus animarum et ideo ei repugnat.

Et nota sunt de officio quatuor. Primum de officio expositorem sacre scripture. Secundo de officio predicatorum. Tertio de officio professorum. Quarto de officio vicariorum.

Articulus vicimus septimus

Ita primum est verum quod doctores sancti dixerunt sunt a spiritu sancto. et videtur quod non quod in suis dictis sunt aliqua falsa. nam in suis expositionibus quandoque diffiniant non potest autem esse verum quod diffiniale vel diffinonem est quod verumque pars contradictionis non potest esse vera. Contra. Ad eundem pertinet

facere aliquid propter finem et perducere ad illum finem. Si finis scribere que est a spiritu sancto est eruditio hominum. hec autem eruditio hominum ex scripturis non potest esse nisi per expositiones sanctorum. ergo expositiones sanctorum sunt a spiritu sancto. R. qd dicitur ab eodem spiritu scripture sunt exposte et edite. unde dicitur. 1. ad Cor. 2. Aliis bonum non percipit ea que dei sunt. spiritualis autem ed. Et precipue quantitas ad ea que sunt fidei. quod fides domus dei ed. et ideo interpretatio sermonum numeratur inter alia dona spiritus sancti. 1. ad Cor. 12. Ad primum ergo dicitur quod gratia gratis date non sunt habitus sed sunt quidam motus a spiritu sancto alias si essent habitus. prophetia que vellet per domus prophetie revelationem haberet quod falsum est. et ideo de aliquibus occultis reuelandis aliquando tangitur mens a spiritu sancto et aliqui non sed aliqua eis occultantur. unde dicitur helysus. 4. R. 3. et dicitur clauit a me. Aliquando etiam aliqua videntur a scriptis. sicut patet de Natha qui presuluit David quod edificaret templum. postea autem a domino reprehensus et quasi retractus prohibuit hoc ipsi David ex parte dei. hoc tamen tenendum est quod quicquid in sacra scriptura dicitur verum est. alias qui contra hoc sentiret esset hereticus. expositores autem in aliis que non sunt fidei multo ex suo sensu dixerunt. et ideo in his poterant errare. tamen exacta expositio necessitate non inducunt ut necesse sit eis credere sed solum scriptura canonica que in veteri et in nouo testamento est.

Articulus vicimus octauus

Et nota sunt de predicatoribus. Et circa hoc nota sunt duo. Primum verum aliquis possit predicare propria auctoritate ita ut liceat predicare sine licentia prelati. et videtur quod sic quod predicare est bonum alii facere. Sed debentur bonum operari ad omnes ad Gal. 6. g. et c. Preterea dicitur Eccl. Unicusque mandauit deo de primo suo. g. et c. Contra ad Ro. 10. Quod predicabit nisi mittant. g. et c. R. qd dicitur nullus quantitas que sit magne vel preterquam scilicet nisi missus a deo vel a prelo predicare potest quod nullus agens natus est agere nisi. scilicet obedientiam materiam. Predicatio autem est exhortatio et doctrina si sit publica respiciens totam ecclesiam et cura publica ecclesie commissa est prelati et ideo nullus debet exercere quod requirit auctoritatem publicam nisi auctoritate prelati. Ad primum ergo dicitur quod quilibet facere bonum sibi propter deum. si autem quod dicitur bonum. Ad 2. dicitur quod mandauit deo moner. primum puata monitio et saluati

Articulus vicimus nonus

Secundo verum aliquis prohibetur a principe seculari debet diffundere predicaciones. Et videtur quod non. Nolite timere eos qui

Quodlibet

occidunt corpus dicitur predicatoribus. q^o timore principum nō debent dimittere. Preterea Act. 4. Deo oportet magis obedire q̄ hominibus. Sed deus precipit precipere prelatos q̄ predicat. 2. ad Th. 4. Predica verbum. g^o 2d. Preterea nullus debet obedire alicui in eo in quo peccat precipiens. S; p̄ncipes peccat p̄o bibendo hoc. g^o 2d. Contra. Act. 13. q; repulsiis regnū dei 2d.

Preterea Math. 10. Si vos persecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. R^o 2d q̄ hic est opus duplici distinctione. quia quando aliquis prohibetur predicare vel prohibetur solum a tirā no. aut simul a tiranno & populo. Si primo modo sic cui; de multis ciuitatibus sint aliqui qui audire volunt non est dimittenda predicatio quāuis sic sit moderanda quo ad tempora & loca vt ex timore ad tirannum non impediatur & quandoq; etiam tunc liceret predicare occulte per domos sicut ap̄os legitur factum. Si secundo modo tunc debet cedere predicator & fugere ad alia loca secundus mandatum domini. Et hoc etia; Grego. dicit in dyalogo. q̄ quādo omnes sunt mali & iudicatur debet eis dicere illud ap̄li. Quia repulsiis a vobis regnum dei 2d. Alia distinctio est hic habenda q; predicator aut habet curam animarum aut non. i. predicat ex necessitate officii aut propria sponte. Si primo modo sic nō debet dimittere gregem etiam propter periculum mortis. dūmodo possit aliquod bonum facere remanendo cui; gregē. Si secundo modo sic etia; si possit ibi inter tales fructificare nō tenetur ibi stare nec ad ponendum animā suam nisi in casu. puta si aliquis veller corrumperē fidem & tunc vbi fides periclitaretur teneretur animā pro fratribus ponere q; hoc est in precepto in tali casu. Si autem non imminet talis casus sic est in consilio q; omnia consilia in casu sūt in precepto. Ad primum g^o 2d q̄ deus precipit predicare tamē ordinate & eo modo vtile quo sit saluti animarum. Ad secundum dō q̄ non est aliquod dimittendum q̄ sit s; deum timore mortis. q; si aliquis sine causa & sine necessitate se ingerat ad periculum non sit sapiens. Ad tertium dō q̄ falsum est. Nam s; Aug. aliquando imperator peccat precipiendo q; deuotus miles non peccat obediendo maxime si militi nō s̄het illud esse peccatum.

Articulus tricesimus

Erto vtrum liceat predicatoribus recipere elemosinas ab vnicuique. & videtur q̄ sic. 1. ad Cor. 9. Si nos vobis spiritualia seminamus 2d. Preterea ius naturale habet q; homo

Duodecimum

viuat de labore suo. dignus est enim operarius 2d. hoc enim concessum est homini a creatore. In sudore 2d. gen. 3. Cōtra. vñ rariū nihil habent nisi q̄ est alienū. R^o 2d q̄ de rapina vñ re & bñdō in generali loquendo nō potest fieri elemosina 3a. 61. Dicitio habens rapinam in holocaustum. tamen in speciali casu p̄ dicatoribus qui predicant vñ rariū & movent eos relinquere licitū est accipere. & hec est vna ratio. Alia est quando non habent alia; vs vnde viuant & in extrema necessitate omnia sunt cōia & ab obibus licite accipere ad sustentationem & necessitatem.

Articulus tricesimus primus

Erto q̄ situm fuit de officio p̄fessorū vñ aliquis possit cōfessiones audire de indulgentia dñi pape sine voluntate p̄p̄ii prelati. & videtur q; non q; quilibet tenetur confiteri p̄prio sacerdoti. g^o 2d. Preterea papa nulli predicat propter aliquam indulgentiam. Contra. Papa est super oēs. g^o 2d cui vult quid & quantum vult p̄t omittere & indulgere. R^o 2d q̄ quidā dicunt q; quilibet sacerdos potest absoluerē quēlibet a quolibet peccato. & licet non bene faciat absoluerē tamen absolutus est. & rō boz fuit q; simul datur s̄bitero in sua ordinatione potestas consecrandi corpus xpi & potestas clauis. & ideo sicut potest consecrare quālibet hostia; ita potest absoluerē quēlibet. Sed hoc ē erroneū q; nullus potest absoluerē propria auctoritate nisi eum qui est alii quo mō sibi subditus. q; actus sunt in materia propria & absolute sacramentalis habet iudicium annexum. & hoc iudicium nō est nisi in subditos & inferiores. Qui g^o nō h; subditus nō potest absoluerē & sic iurisdicctio dat materiam sacerdoti determinatam. scias autem est de hostia que ē materia determinata. Cui g^o nūl la cura committitur habet clauem ligatam vt vñlle dicunt. s; q; nō habet oīo materiam. Alii dicunt q; nullus potest etiam auctoritate superioris prelati absoluerē subditum inferioris prelati p̄tra voluntatē ipsius. puta nō potest auctoritate ep̄iscopi p̄tra voluntatē parochialis aliquē absoluerē. hoc etiam est erroneū. q; ad absoluerē requiritur potestas sacerdotalis & iurisdicctio. ep̄is autē habet imediatam iurisdicctiōē in omnes. vñ ep̄is potest omnibus p̄fessiones audire etiam p̄tra voluntatē s̄biteri parochialis. & s; militet etiam ille cui ep̄is committit & multo magis si papa committit. Cui archiep̄iscopus q; non h; imediatas iurisdicctiōes in oēs sui archiep̄iscopus nisi ex appellatione non potest alicui dare licentiam

Quodlibet

ponamus quis debeat ire et bocaliquando vana aliqui intendit e.
exquirendi iudicium alicuius rei. sicut quidam ad inquirendum
iudicium aliorum equiunt sicut geomantici qui dicunt quod scilicet
motum celi manus mouere et sic est peccatum. Aliqui intendunt
scire iudicium dyaboli. sicut Nabuchodonosor et hoc est sacrilegium
Aliqui iudicium diuinum et sic non semper est peccatum. et sic foris
diminutoria quatuor habet gradus. et primo modo aliquando est leue
peccatum vel non est peccatum. et modo peccatum est et 3. et 4. non
semper peccatum est. sed quando quis non est necessitate facit quod
sic est temptare deum. et parat. et. Cum ignoramus quid agere debet
vel quando sine debita deuotione. sicut Beda Act. 1. quando ali
quis res sacras auertit in res temporales sicut cum aperit libros
pro temporalibus vel quod de eo quod est supra nos sicut quod quis non
reordat. quod hoc est facere iniuriam spiritui sancto qui creditur firmi
ter esse in ecclesia vel in collegiis. tamen in electione secularium
nihil prohibet foribus vti.

Etiam de retentione supfluo vix ille qui non dat supfluum
quod habet deo peccat. dicit. n. Aug. quod qui retinet et sic. et
in. 8. quodlibet. 3. de plenitudine vix aliquis possit esse perplexus.

Articulus tricesimusseptimus

Etiam quoniam est de penis. Et primo de pena temporalis
vix aliquis religiosus expelli debeat propter peccatum de
religione si sit paratus corrigi et sustinere penam. Re. et dicens
quod apulus dicit. Auferre malum ex vobis. modicum enim samentum
et. Auferat autem aliquis aut per penam corporalem et per
hoc manifestum est quod auferat etiam ille qui vellet penitere quan
tum ad quod sicut homicida suspenditur quantum ad quod peniteat. vel
per penam spirituales. et hoc ecclesia non facit nisi quis esset con
mar. Et ratio huius est quod per penas corporales auferat aliquod
temporale quod potest recompenari per aliquod manus bonus. sed
bonum spirituale quod admittit non potest recompenari. et ideo
non debet religio infligere talem penam quod aditu vult corrigi. quo
niam sicut est excommunicatio in ecclesia ita est expulsio a religione
Et ideo dicendum quod nullus est nisi propter contumaciam expellen
dus. sed est sequelrandus in carcere vel alio modo.

**Finitur quodlibet liber sancti
Thome. Deo gratias**

Incipiunt tituli questionum de duode
cim quodlibet sancti Thome de Aquino
ordinis predicatorum secundum ordi
nem alphabeti assignati. Et primo
de angelis.

¶

Utrum angelus sit in loco per operationem tantum. Ob
libet primo. articulo. 4.

Utrum angelus transeat ab extremo ad extremum per me
dium. Quodlibet primo. articulo. 5.

Utrum angelus proponatur subalter et essentia et esse. q. 2. ar. 3.

Utrum in angelo sit idem suppositum et natura. q. 2. ar. 4.

Utrum angelus sit causa anime rationalis. q. 3. ar. 6.

Utrum angelus possit influere in animam rationalem. q. 3. ar. 7.

Utrum quicquid agit angelus agat per spiritum voluntatis. q. 6. ar. 2.

Utrum angelus possit esse in numero celi empirei. q. 6. ar. 3.

Utrum intellectus angelus possit intelligere singularia. q. 7. ar. 3.

Utrum in angelis sit positio actus et subiecti. q. 7. ar. 6.

Utrum angelus sit positio et materia et forma. q. 9. ar. 6.

Utrum angelus possit cognoscere simul res in verbo et in propria
natura. q. 9. articulo. 7.

Utrum angelus meruit suam beatitudinem. q. 9. ar. 8.

Utrum angelus moueatur in instanti. q. 9. ar. 9.

Utrum angeli possint imprimere vel aliud facere in corpora in
feriora. q. 9. articulo. 10.

Utrum duratio angeli habeat prius et posterius. q. 10. ar. 4.

Utrum motus angeli sit in instanti. q. 11. ar. 4.

Utrum esse angeli sit accidens eius. q. 12. ar. 6.

Questiones de Anima.

Utrum per aduentum anime excludantur omnes forme que
prius erant. q. primo. articulo. 5.

Utrum anima a corpore separata possit pati ab igne corporeo.
q. 2. articulo. 15.

Utrum anima sit composita ex materia et forma. q. 3. ar. 20.

Utrum anima separata a corpore cognoscat aliam animam bo
minis quas in hac vita cognouit. q. 3. ar. 21.

¶. 1.

Utrum anima separata a corpore possit naturaliter pati ab igne corporeo. q. 5. articulo. 25.
 Utrum aia accipiat species quibus cognoscit a rebus que sunt extra eam. quodlibet. 8. articulo. 3.
 Utrum anima vegetabilis et sensibilis educantur in esse per creationem. quodlibet. 9. articulo. 11.
 Utrum anima sit sue potentie. quodlibet. 10. ar. 5.
 Utrum anima rationalis sit corruptibilis. q. 10. articulo. 6.
 Utrum anima quequid intelligit intelligat in prima veritate. q. 8. articulo. 7.
 Utrum anima separata actum sensuuarum potentiarum habere possit. quodlibet. 10. articulo. 8.
 Utrum sint eiusdem substantie aia sensitua et intellectua. q. 10. ar. 5.
 Utrum celum sit animatum. q. 12. articulo. 9.
 Utrum anima perficiat corpus immediate vel mediante corporeitate. quodlibet. 12. articulo. 10.
 Utrum anima sit ex radice. quodlibet. 12. articulo. 11.
 Utrum intellectus humanus cognoscat singularia. q. 12. ar. 12.
 Utrum habitus sciencie acquisite remaneant post hanc vitam. q. 12. ar. 15.
 Utrum arcus nubium sit signum diluuii non futuri. q. 3. ar. 30.
 Utrum aque sint super celos. quodlibet. 4. articulo. 3.
 Utrum mulier accusata in adulterio teneatur in iudicio peccatum suum confiteri. quodlibet. 5. articulo. 16.
 Utrum alimentus auertatur in veritate humane nature. q. 8. ar. 16.
 Utrum beatus Mathens fuit vocatus sicut de theolonia ad statum apostolatus et perfectionis. quodlibet. 5. articulo. 21.
 Questiones de beatitudine.

B

Utrum beatitudo sanctorum per prius consistat in intellectu et in affectu vel e conuerso. quodlibet. 8. articulo. 9.
 Utrum beati in gloria per prius ferantur ad contemplandam ipsi unitatem et eius humanitatem. quodlibet. 8. articulo. 20.
 Utrum omnes sancti qui sunt per ecclesiam canonizati sint in gloria vel aliqui eorum sint in inferno. quodlibet. 9. articulo. 16.
 Utrum intellectus creatus possit diuinam essentiam immediate videre. quodlibet. 7. articulo. 1.
 Utrum aliquis intellectus creatus possit videre deum per essentiam. quodlibet. 10. articulo. 17.
 De beneficiis et prebendis ecclesiasticis.

Utrum prelati ecclesie possit ecclesie curam committere suo sanguineo quis ydoneo postposito meliori. q. 4. articulo. 15.
 Utrum prelati qui dat beneficium ecclesiasticum alicui suo sanguineo vel amico vel alii eius amici exaltentur symoniaci et mittat. quodlibet. 5. articulo. 25.
 Utrum Episcopus peccet datus beneficium bono si pretermittat meliorem. quodlibet. 6. articulo. 9.
 Utrum ille qui habet plures prebendas peccet et hoc ipso et opinionones magistrorum sint in contrarium. q. 8. articulo. 15.
 Utrum habere plures prebendas sine cura animarum absque dispensatione sit peccatum mortale. quodlibet. 9. articulo. 15.
 Utrum melius faciat qui consentit electioni canonice de se facte et qui eam recusat. quodlibet. 5. articulo. 22.
 Utrum necesse sit semper eligere meliorem. q. 8. articulo. 6.

De bigamia.

Utrum papa possit dispensare in bigamia. q. 4. articulo. 15.

De caritate.

C

Utrum habens caritatem eam cognoscat per speciem. q. 9. ar. 4.
 Utrum caritas secundum suam essentiam augetur. q. 9. ar. 15.

De celo empireo

Utrum celus empireus habeat influentiam super alia corpora. q. 6. ar. 19

De conscientia.

Utrum conscientia erronea liget ad peccatum. q. 3. articulo. 27.

De corpore glorioso.

Utrum corpus gloriosum naturaliter possit esse cum alio corpore non glorioso in eodem loco quodlibet. 1. articulo. 21.

Utrum hoc fieri possit miraculo. quodlibet. 1. articulo. 22.

Utrum corpus resurgat idem numero. quodlibet. 11. articulo. 6.

De cruce signatis.

Utrum cruce signatus qui moritur antequam iter arripiat habeat plenam indulgentiam peccatorum. quodlibet. 2. articulo. 16.

Utrum vir possit accipere crucem ad transfretandum ultra mare nolente vxore si de eius incontinentia timeatur. q. 4. articulo. 11.

Utrum melius moriatur cruce signatus qui moritur in via eundi ultra mare et ille qui moritur rediens. quodlibet. 5. articulo. 14.

De correctione.

Utrum debeat aliquis in publico vel in privato corrigere proprium vel fratrem suum. quodlibet. 11. articulo. 22.

Utrum si aliquis sciat peccatum proximi peccet mortaliter referre do illud statim prelatu suo. q. xi. ar. 15.

De damnatis.

D

Utrum damnati in inferno gaudent et consolentur de penis inimicorum suorum quos secum videtur in inferno puniri. q. 5. ar. 2. 4.
Utrum corpora damnatorum erunt incorruptibilia. q. 7. ar. 11.
Utrum corpora damnatorum resurgunt sine deformitatibus. q. 7. ar. 12.
Utrum corpora damnatorum puniuntur veribus et fletu corporali. q. 7. articulo. 15.
Utrum damnati post diem iudicii videant gloriam sanctorum. q. 8. articulo. 16.
Utrum damnati vellent suos propinquos esse damnatos. q. 8. ar. 17.
Utrum in damnatis sit tantum pena ignis vel etiam pena aque. q. 8. articulo. 18.

De decimis.

Utrum propter consuetudinem aliqui deobligentur a iure reddere decimas. q. 2. articulo. 8.
Utrum pauper teneatur decimas solvere diviti sacerdoti. q. 6. ar. 10.
Questiones de dec. Et primo de eius essentia et esse.

De pluralitate personarum.

Utrum veritas essentie ponat in numero cum unitate persone. q. 6. ar. 1.
Utrum immensitas divina excludat pluralitatem personarum. q. 7. ar. 6.
Utrum veritas aliquid positum dicat in divinis et non remotio nem tantum secundum opinionem magistris. q. 10. ar. 1.
Utrum solus dei sit proprium esse ubique. q. xi. ar. 1.
Utrum in deo sit tantum unum esse simpliciter essentialiter. vel preter illud sit etiam in deo esse personale. q. 12. ar. 1.
Utrum pater eodem verbo dicat se et creaturam. q. 4. ar. 6.
Utrum fenarius numerus secundum quem omnes creature dicuntur esse perfecte sit creator vel creatura. q. 8. ar. 1.
Utrum filius distinguatur a patre a spiritu sancto. q. 4. ar. 7.
Utrum in deo sit virtus. q. 4. articulo. 2.

Questiones de potentia dei.

Utrum deus possit facere quod materia sit sine forma. q. 5. ar. 1.
Utrum deus possit facere unum corpus simul esse localiter in duobus locis. q. 5. articulo. 2.
Utrum deus possit aliquid in nihilum redigere. q. 4. ar. 4.
Utrum deus possit id quod in nihilum redactum est idem numerum reparare. q. 4. articulo. 5.

Utrum deus possit virginem reparare. q. 5. articulo. 3.

Utrum hoc sit falsum deus potest peccare si vult. q. 5. articulo. 4.

Utrum possit facere quod albedo aut aliqua qualitas corporalis sit sine quantitate. quodlibet. 7. articulo. 10.

Utrum deus possit facere infinita esse actu. quodlibet. 9. ar. 1.

Utrum deus possit contradictona facere simul esse. q. 12. articulo. 2.

Utrum deus possit facere infinita in actu. q. 12. articulo. 3.

De scientia dei. Et primo de ydies.

Utrum in deo sint plures ydies. quodlibet. 4. articulo. 1.

Utrum ydies que sunt in mente divina per plures respiciant res. Et tum ad naturam singularem et tum ad naturam speciem. q. 8. ar. 2.

Utrum deus sciat primum instans in quo potuit mundum creare. quodlibet. 5. articulo. 1.

Utrum deus cognoscat malum per bonum. q. xi. articulo. 2.

De presentia et predestinatione divina.

Utrum presciti a deo possint demereri. q. 5. articulo. 2.

Utrum predestinatio imponat necessitatem. q. xi. articulo. 3.

Utrum predestinatio sit certa. quodlibet. 12. articulo. 4.

Questiones de dyabolo.

Utrum dyabolus semper substantialiter inhabitat hominem quantum docuit peccat mortaliter. quodlibet. 5. articulo. 8.

Utrum dyabolus agnoscat cogitationes hominum. q. 12. ar. 7.

Questiones de delectatione.

Utrum sensus in delectatione sit peccatum mortale. q. 12. ar. 5. 4.

Utrum primum motus semper sit peccatum. quodlibet. 4. ar. 21.

Utrum primi motus in infidelibus sint peccata mortalia. q. 4. ar. 22.

De honore divinum.

Utrum ille qui honorat divinitatem propter divinitas peccet. q. 10. arti. 22.

Questiones de doctoribus et magistris.

Utrum liceat petere licentiam in theologia docendi. q. 5. articulo. 9.

Utrum auditores diversorum magistrorum teneantur diversas optinere tur a peccato erroris si opiniones magistrorum suorum sequantur. q. 5. ar. 10.

Utrum magister determinans questiones theologicas magis debeat vti auctoritatibus quam rationibus. quodlibet. 4. articulo. 18.

Utrum si per doctrinam aliqui retrahantur a meliori bono ille teneatur suam doctrinam revocare. quodlibet. 5. articulo. 25.

Utrum omnia que doctores sancti dixerint sint a spiritu sancto. q. 12. ar. 27.

Utrum aliquis qui potest saluti animarum curam impendere peccet si circa studium tempus occupat. quodlibet. 1. ar. 14.

¶ 2.

Utrum ille qui semper propter inanem gloriam docuit per peni-
tentiam aureolam recuperet. quodlibet. 5. articulo. 24.

De ecclesie unitate.

E

Utrum sit vna ecclesia que fuit in principio apostolorum et
que est modo. quodlibet. 12. articulo. 20.

Questiones de elemosina.

Utrum clerici peccent mortaliter si ea que eis superfluum in ele-
mosinis non largiuntur. quodlibet. 6. articulo. 12.

Utrum mortuus detrimētum patiatur ex hoc qd elemosine quas
mandauit dare retardantur. quodlibet. 6. articulo. 15.

Utrum executor debeat tardare distributionem elemosinarum ad
hoc qd res defuncti melius vendantur. quodlibet. 6. articulo. 14.

Utrum ille qui non dat pauperi petenti si habeat de superfluo
peccet. quodlibet. 8. articulo. 12.

De eternitate mundi.

Utrum demonstrative probare possit mundum esse eternum. qd
libet. 5. articulo. 31.

Utrum celum et mundus sit eternus. quodlibet. 12. ar. 8.

De Euo.

Utrum Lucifer sit subiectum ei. quodlibet. 5. articulo. 7.

De excommunicatione.

Utrum debeant vitari illi excommunicati circa quorum excommu-
nicationem sapientes contrarie opinantur. quodlibet. 4. ar. 14.

Utrum aliquis comedendo loquendo seu stando cum excommu-
nicatis peccet mortaliter. quodlibet. 11. articulo. 9.

De fato.

f

Utrum omnia subsint fato. quodlibet. 12. articulo. 5.

De gracia.

g

Utrum homo absq3 gracia per solam naturalem arbitrii libertate
tem possit se ad gratiam preparare. q. 1. articulo. 7.

Utrum deus semper faciat no uam gratiam. q. 4. ar. 9.

De hereticis.

D

Utrum certitudo adhesionis in heretico vel malo catholico sit
actus fidei virtutis. q. 6. ar. 6.

Utrum hereticis sit communicandum. q. 7. ar. 15.

Utrum heretici redeuntes ad ecclesiam sint recipiendi. q. 10. ar. 16.

De Ieiuniis et vigiliis.

3

Utrum homo possit peccare nimis ieiunando vel vigilando. qd
libet. 5. articulo. 18.

De infamia.

Utrum aliquis peccat infamias non repellendo. q. 10. ar. 15.

De ignorantia.

Utrum qui facit contra constitutionem pape per ignorantiam
peccet. quodlibet. 1. articulo. 19.

De imperio.

Utrum imperare sit actus rationis. q. 9. ar. 12.

De intellectu.

Utrum intellectus creatus possit simul plura intelligere. q. 7. ar. 2.
Utrum noticia que ab Augustino dicitur proles mentis sit in me
te sicut accidens in subiecto. q. 7. ar. 4.

Utrum verbum cordis sit species intelligibilis. q. 5. articulo. 9.

De magicis scientiis.

D

Utrum homo sine peccato possit appetere scire magicas scien-
tias. quodlibet. 4. articulo. 16.

De martirio.

Utrum aliquis absq3 caritate perfecta possit se martirio offerre.
quodlibet. 4. articulo. 19.

Utrum pati martirium propter xpm sit in precepto. q. 4. arti. 20.
Utrum liceat ab aliquo moriente requirere qd reuelat hatum su-
um post mortem. quodlibet. 5. articulo. 22.

Utrum maius peccatum sit cum aliquis mentitur facto qd cum
aliquis mentitur verbo. quodlibet. 6. articulo. 17.

Utrum omne mendacium sit peccatum. q. 5. articulo. 14.

De negatione xpi.

n

Utrum Petrus negando xpm peccauerit mortaliter. q. 9. ar. 14.

De obedientia.

D

Utrum religiosus teneatur obedire suo prelato vt reuelat su-
bi aliquid secretum fidei sue commissum. q. 1. articulo. 15.

Utrum teneatur sibi obedire vt reuelat occultam culpam fratris
quam nouit. quodlibet. 1. articulo. 16.

Utrum filius teneatur obedire parentibus carnalibus quantum
ad omnia. quodlibet. 2. articulo. 9.

Utrum subditus teneatur obedire prelo precipienti reuelationem criminis occulti. quodlibet. 4. articulo. 12.

Utrum magis sit meritum obedire prelo q̄ facere aliquid ad dicum fratris. quodlibet. 6. articulo. 11.

Utrum religiosus qui omisit votum obedientie teneatur in omnibus prelo obedire etiam in indifferentibus. q. 10. articulo. 10.

De officio tūno.

Utrum prebendatus in duabus ecclesiis in die qua diuersum officium sit teneatur vtrunq; officium dicere. q. 1. articulo. 15.

Utrum ei qui omisit dicere officium diuinum sit inuigendum q̄ iterato dicat. quodlibet. 3. articulo. 27.

Utrum liceat clerico qui teneatur ad horas canonicas dicere matutinas sequentis diei de sero. q. 5. articulo. 28.

Utrum clericus beneficiatus teneatur in scolis existens dicere officium defunctorum. quodlibet. 6. articulo. 30.

Utrum ille qui vadit ad ecclesiam propter distributiones alias non iurus peccat. quodlibet. 8. articulo. 31.

De opere manuali.

Utrum operari manibus sit in precepto. quodlibet. 7. ar. 17.

Utrum illi qui spiritualibus vacant excusentur labore manuum quodlibet. 7. articulo. 18.

De oratione ⁊ suffragiis.

Utrum oratio plus valeat pro se facta q̄ pro alio. q. 8. arti. 8.

Utrum suffragia ecclesie facta pro aliquo diuine equaliter valeant pauperibus pro quo sunt si sit equalis meriti. q. 8. articulo. 5. 9.

Questiones de peccato. Et primo in communi.

P

Utrum peccatum sit aliqua natura. quodlibet. 1. articulo. 7.

Utrum si primus homo non peccasset tot fuissent nati mares quot femine. quodlibet. 3. articulo. 25.

Utrum si Adam non peccasset non idem homines nuncro saluarentur. quodlibet. 5. articulo. 8.

Utrum in peccato actuali prius sit auersio q̄ conuersio. q. 6. ar. 16.

Utrum si aliquis intendat peccare mortaliter q̄ peccet propter hoc mortaliter. quodlibet. 8. articulo. 15.

De Periuorio:

Utrum periuorium sit gravis peccatus q̄ homicidius. q. 1. ar. 18.

Utrum accipiens doctrinam alicuius experimenti sub iuramento non communicandi teneatur seruare iuramentum. q. 12. ar. 22.

De peccato in spiritum sanctum.

Utrum peccatum in spiritum sanctum sit irremissibile. q. 2. ar. 15.

De preceptis ⁊ consiliis.

Utrum consilia ordinentur ad precepta. quodlibet. 4. arti. 24.

Utrum precepta ordine nature precedant consilia. q. 5. arti. 10.

Utrum precepta que sunt contra precepta secunde tabule sint grauiora peccatis que sunt contra precepta prime tabule. q. 5. ar. 20.

De predicatoribus.

Utrum peccatus sit predicatori habere oculos ad spalia. q. 2. ar. 12.

Utrum possit predicare propria auaritate ita vt liceat predicare sine licentia prelati. quodlibet. 12. articulo. 28.

Utrum aliquis prohibens a principe seculari debeat dimittere predicationem. quodlibet. 12. articulo. 29.

Utrum liceat predicatoribus recapere elemosinas ab vniuersis. quodlibet. 12. articulo. 30.

De prelati.

Utrum liceat appetere episcopatum. quodlibet. 12. articulo. 18.

Utrum peccatum sit appetere prelationem. quodlibet. 2. arti. 11.

Utrum malis prelati sit honor exhibendus. quodlibet. 8. ar. 7.

De purgatorio.

Utrum duorum qui sunt digni equali pena vnus possit dicius a purgatorio liberari q̄ alius. quodlibet. 2. articulo. 14.

De Religiosis.

R

Utrum religiosus vel monachus peccet mortaliter comedendo carnes. quodlibet. 1. articulo. 20.

Utrum liceat inducere iuvenes ad religionem voto vel iuramento. quodlibet. 3. articulo. 11.

Utrum illi qui obligati sunt voto vel iuramento ad intrandum religionem teneatur intrare. quodlibet. 3. articulo. 12.

Utrum illi qui sunt in seculo peccatores sint ad religionem attrahendi. quodlibet. 3. articulo. 15.

Utrum aliquis ab q3 peccato possit aliquem iuramento astringere ad hoc q̄ religionem non intret. quodlibet. 3. articulo. 14.

Utrum religiosi qui nihil habent in propria vel communi possint elemosinam facere que eis proficiat. quodlibet. 3. articulo. 15.

Utrum religiosus si videat patrem suum in necessitate ab q3 prelati sui licentia possit claustris eire ad seruiciu3 patri. q. 3. ar. 16.

Utrum prelati parrochiales ⁊ archidiaconi sint maiores personarum sectonis q̄ religiosi. quodlibet. 3. articulo. 17.

Utrum pueri non exercitati in preceptis sint recipiendi vs obligati
di voto vel iuramento vel beneficiis alticiendi ad ingressum reli-
gionis. quodlibet. 4. articulo. 23.

Utrum religiosi debeant tollerare suos impugnatores. q. 2. ar. 26.

Utrum ille qui inruit se non intraturum religionem possit licite
intrare. quodlibet. 5. articulo. 27.

Utrum aliquis religiosus expelli debeat propter peccatum de re-
ligione si sit paratus corrigi & sustinere penam. q. 12. ar. 37.

De restitutione.

Utrum ille qui pecuniam accepit mutuo vs redimeret se a latro-
nibus teneatur eam restituere. quodlibet. 5. articulo. 17.

Utrum expulsi propter partes possint repetere bona sua ab illis
qui sunt in ciuitate manentes. quodlibet. 12. ar. 24.

Utrum ille qui mala fide prescripsit teneatur ad restitutionem.
quodlibet. 12. articulo. 25.

Utrum ille qui rem alienam consumpsit teneatur ad restituti-
onem. quodlibet. 12. articulo. 26.

De sacramentis. Et primo de baptismo.

S

Utrum pueri in dcois sint baptizandi inuitis parentibus. q. 2. ar. 7.

Utrum puer in deserto natus possit absq; baptismo saluari in fi-
de parentum. quodlibet. 6. articulo. 4.

Utrum baptizatus transmittat peccatus originale in prolem. qd
libet. 6. articulo. 5.

Utrum aqua baptismi habeat virtutē ad emundationē. q. 12. ar. 15.

De sacramento confirmationis.

Utrum solus episcopus debeat conferre sacramentum confirma-
tionis. quodlibet. 11. articulo. 7.

De sacramento eucharistie.

Utrum forma panis in sacramento eucharistie anibiletur. q. 2. ar. 11.

Utrum sacerdos debeat dare hostiam non consecratam peccatori
oculto hoc petenti. q. 2. ar. 12.

Utrum possit totū corpus xpi sub speciebus panis contineri. q. 7. ar. 8.

Utrum in eodem instanti sub speciebus illis sit substantia panis
& corpus xpi. quodlibet. 7. articulo. 9.

Utrum in sacramento altaris sint accitua sine subiecto. q. 5. ar. 5.

Utrum species vini que remanent in sacramento altaris post con-
secrationem alii liquori commisceri possint. q. 10. ar. 5.

Utrum aliquis possit audire missam sacerdotis fornicari qui
peccet mortaliter. quodlibet. 11. articulo. 8.

De sacramento penitentie. Et primo de contritione.

Utrum contritus magis debeat velle esse in inferno q; peccare. q. 1. ar. 9.

De confessione.

Utrum sufficiat si aliquis confiteatur scripto. q. 1. ar. 10.

Utrum aliquis possit differre confessionem vsq; ad quadragesimam. q. 1. articulo. 11.

Utrum sacerdos parochialis debeat credere suo subdito dicenti
se alteri esse confessum. q. 1. ar. 12.

Utrum per abolitionem sacerdotis culpa remittatur. q. 4. art. 12.

Utrum prelatus possit subditum suum ab administratione remo-
uere propter aliquid qd ab eo in confessione audiuit. q. 1. ar. 15.

Utrum non habens curam animarum possit absoluerē in foro
confessionis. q. 12. ar. 16.

Utrum in aliquo casu liceat reuelare confessionem. q. 12. ar. 17.

Utrum aliquis possit confessiones audire de indulgentia domini
ni pape sine voluntate propti prelati. q. 12. ar. 31.

De satisfactione.

Utrum si aliquis sacerdos penitenti dicat quicquid boni feceris sit
ubi in remissione peccatorum sit satisfactio sacramentalis. q. 5. ar. 28.

De sacramento matrimoni.

Utrum mulier que post votū continentie emissus contraxit matrimonium
si facie ecclesie possit absq; peccato viro suo carnaliter misceri. q. 5. ar. 18.

Utrum ille qui cognouit carnaliter mulierem quam desponderat
per verba de futuro possit habere uxorem illam cum qua postea
contraxit per verba de presenti. q. 5. ar. 15.

Utrum possit esse matrimonium inter christianū & iudeū baptizatū ab
eo quā carnaliter cognouit post fidē de contrahēdo datā. q. 6. ar. 5.

Utrum ille cuius preteritum potest sustineri a filio nisi contrahēdo accipiat do-
tes vii preteritum possit tētrahere preteritum sustinet. q. 10. ar. 11.

Utrum post votum simplex calitatis aliquis matrimonium con-
trahens reddere debitum & exgere possit. q. 10. ar. 11.

Utrum comparititas causeur ex preambulis ad sacramenta pu-
ta ex catholismo & huiusmodi. q. 12. ar. 19.

Utrum maleficia impediāt matrimonium. q. 11. ar. 10.

Utrum frigiditas impediāt matrimonium. q. 11. ar. 11.

De sensibus sacre scripture.

Utrum in vobis sacre scripture preter sensus literales lateant plures
sensus. q. 7. articulo. 14.

Utrum debeant distingui quatuor sensus sacre scripture. scilicet historia-
lis vel literalis. allegoricus. moralis. & anagogicus. q. 7. ar. 15.

Utrum in alijs scripturis predicti sensus distingui debeant. quod
libet. 7. articulo. 16.

De foribus.

Utrum liceat vti foribus maxime in apertione libror. q. 12. ar. 36.

De suspiratione.

Utrum suspirio sit peccatum mortale. quodlibet. 12. articulo. 35.

De timore.

X

Utrum sit idem tempus per quod deus mouet creaturam spiritus
alem cum tempore quod mensura motus corporalium. q. 2. ar. 5.

De timore.

Utrum que sunt ex timore sint voluntaria. q. 5. articulo. 10.

De venditione.

U

Utrum venditor teneatur dicere vicium rei vendite emptori. q8
libet. 2. articulo. 10.

De veritate.

Utrum oportet ensciabile quod semel est verum semper futurum
esse verum. quodlibet. 4. ar. 17.

Utrum veritas sit fortior intervinum regem et mulieres. q. 12. ar. 21.

De verbis humanis.

Utrum verba humana habeant vim ad mouendum bruta siue
serpentes. quodlibet. 12. articulo. 14.

De vestibus.

Utrum vti preciosis vestibus semper sit peccatum. q. 10. arti. 14.

De vicariis.

Utrum vicarius alicuius possit vices suas committere alteri. q8
libet. 2. articulo. 32.

De virginitate.

Utrum aliquis possit esse naturaliter vel miraculose simul virgo
et pater. quodlibet. 6. ar. 18.

De beata virgine.

Utrum liceat celebrare conceptionem beate virginis. q. 6. ar. 7.

De virtutibus moralibus.

Utrum virtutes morales sint connexę. quodlibet. 12. articulo. 23.

De usuris.

Utrum quicquid aliquis de pecunia usuraria lucratus fuerit red
dere teneatur. quodlibet. 3. articulo. 19.

De Xpo.

X

Utrum in xpo sint due filiationes. q. 1. articulo. 2.

Utrum xpus in cruce mortuus fuerit. q. 1. articulo. 5.

Utrum xpus fuerit idem homo in triduo. q. 2. ar. 1.

Utrum passio xpi sine morte suffecisset ad redemptiones generis
humani. q. 2. articulo. 2.

Utrum homines tenerentur credere xpo miracula visibilia nō fa
cienti. quodlibet. 2. articulo. 6.

Utrum anima xpi possit scire infinita. q. 5. ar. 3.

Utrum oculus xpi post mortē fuerit equiuoce oculus. q. 5. ar. 4.

Utrum xpus post resurrectionem comederit cibum sibi incorpo
rando. quodlibet. 3. articulo. 5.

Utrum sit vnus numero corpus xpi affixum cruce et iacens in se
pulcro. quodlibet. 4. articulo. 8.

Utrum totus sanguis xpi qui est in passione eius effusus ad cor
pus eius in resurrectione redierit. quodlibet. 5. ar. 5.

Utrum xpus manus dilectionis signum nobis ostendit tradendo
corpus suum in cibum patiendo pro nobis. q. 5. ar. 6.

Utrum fructio anime xpi in passione peruenierit vsq3 ad essentis
am anime. quodlibet. 7. articulo. 5.

Utrum in xpo sint plures ypostasēs. q. 9. articulo. 2.

Utrum in xpo sit tantum vnus esse. quodlibet. 9. ar. 3.

Utrum in xpo sit vna tantum filiatio. quodlibet. 9. ar. 4.

Utrum xpus sit descensus ad iudicium in terram. quodlibet. 10.
articulo. 24.

Finium tituli feliciter.

Registrum foliorum huius operis.

a
Primum vacat.
Quæstiones d' q' d' h' s'
et qualitates
fuit. R' d' dicendum;

b
super omnia natu.
ergo sacramenti è
Ad tertium sic pro
um tempus occup

c
in eodem loco. S; y
naturam humanã
Et liberaret eos q'
articulus quartus

d
morale est ad hoc
vtrum filius tenea
ad hoc non teneat.
penis. Secundo d'

e
enim considerand'
z partes eius secun
rationalis. Secun
Ad secundum sic

f
ergo minus meren
nasterio. Ad tertiu'
intret est valde dif
multum tibi fuerit

g
homo actualiter
actum hominis.
negantes dicuntyl
facultate confidès

h
valde cauendum
diuino quez habe
nostri ab eis qui
Señ. ad litteram.

i

huiusmodi deter
carnem p'culit ei
intentionem finis.
mina. sunt tamen

k
ostendatur z si qua
saluatori pueros z
multo antez magi
de genere suo b'õa

l
creare mundum. s; y
Articulus tertius.
nature nõ fuerunt
autem non respon

m
affinitatis vel etiã
sed adhibet medi
Secunda vero de
precepta secunde

n
Incipit quodlibet
agit nisi mediante
baptismus. Unde
bestie nõ potest

o
vel conuersio ad p'
Articulus decim'
quia non est inli
atus ipsam videre

p
quam comparatur
vt immensum. g'
alio modo et natu
tionis alterius vt

q
ratione membror'
in principis. ex v'
ad talem finem est
lem intelligitur nõ

r
sumptus ab his q'

natura lapidis in
Ad tertium dicen
Species a reb' que

s
vt Damas. dicit. et
liorem ad seruend'
Si autem de inter
Sed contra est q'd

t
Sed contra. ad ex
tur per se tunc infi
z sic idem 'q'd pi'
qua omo est bõ.

u
materia ad formã
Articulus octau'
corpori in motu ita
in. io. metha. ergo

v
Articulus decim'
candum p' h' s' . erg
Primum autem in
p'hozam vini. Sic

w
Ad primum sic p'
vere omnia h' m'õ
non in hoc peccat:
ad inanem glouaz

x
a quo vltimo est. z
hoc non esse veruz
Ad secundum di
Articulus octau'

y
cognitionis. Circa
gines astronomice
et confirmatione.
fact per talenta lo

z
Incipiunt tituli q'
Unus deus possit







